Թ. ՏԱՐԻ 2477 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 22 ԱՀԵԿԱՆ 4384 28 ԱՊՐԻԼ 1892 13 ՇԷՎ ՎԱԼ 1309 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՈՐԻԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ

ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ

Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه آره‌وك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳՐԻ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամագլուխ ուղարկ	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան »	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թղթի վրայ մասնաւոր տարբեր Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Դատարաց թղթատարի ծանրագին գրանցեալ Դրամ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ զրուցիւն եւ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԱՊՐԻԼ 28/10 ՄԱՅԻՍ 1892

ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐՆ

ԿՐՕՆԱՅԻՆ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹՈՒՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառեց լրագրոյս երեկի թուով տրուած լուրը թէ մեր Օգոստափառ Վեհապետին Կառավարութիւնը բարեհաճած է անցեալ երկուշաբթի առաւօտ (20 ապրիլ) հեռագրաւ հրաման ղրկել գաւառներն որպէս զի Կաթողիկոսի ընտրութեան մասնակցելու համար ընտրեալ պատգամաւորը երթան ամենքն անխտիր կատարեն իրենց պաշտօն։

Ինչպէս մեր երեկի թուով փութացեր էինք յայտարարել, այս իմաստուն տնօրինութեամբ Կայսերական Կառավարութիւնը նոր ապացոյց մ'եւս ընծայեց թէ կրօնային պարտաւորութեանց կատարման ա՛րչափ թոյլտուութիւն կը վայելեն իւր հպատակներ։

Յարակայս չկայ թէ գաւառացի Հայք եւս Պոլսեցի Հայոց հետ մէկտեղ բերկրութեամբ և շնորհակալութեամբ խնացած են թէ Կայս. կառավարութիւնը թոյլտուութիւն կը շնորհէ որպէս զի Թուրքիոյ թեմերուն եկեղեցական և աշխարհական պատգամաւորներն, ուր և կան ընտրեալ անթերի և անարգել կատարեն իրենց նուիրական պաշտօն։

Ինչպէս յայտնի է, այս կրօնային արարողութիւն պիտի կատարուի առաջիկայ կիւրակի, երկուշաբթի և երեքշաբթի օրերն։

Ըստ օրինի, առաջիկայ կիւրակի միջօրէին երեք ժամ յառաջ պատգամաւորք կը ժողովին ի Վեհարանն կաթողիկոսական, ուր Էջմիածնի աւագագոյն եպիսկոպոսին և Սինոդի անդամից կողմէ կ'ընդունուին, և կ'առաջնորդուին Ինման Տեղին, ի լուր Սրբոյ Պատարագին, զոր մեծահանդէս արարողութեամբ կը մատուցանէ աւագագոյն եպիսկոպոսն, յետ որոյ ժողով բացուելով աղօթիւք և օրհնութեամբք, պատգամաւորք օրինական երդումը կ'ընեն եկեղեցւոյ Հայրապետին ընտրութիւնը խղճի մտօք կատարելու։ Հոգեւորականք չեն երդնուր, որովհետեւ իրենց կրօնային պարտաւորութիւններն ամենայն երկիւղածութեամբ կատարելու ուխտած են արդէն։

* * *

Առաջիկայ երկուշաբթի Ընտրողական ժողովոյն երկրորդ նիստը տեղի կ'ունենայ, դարձեալ աղօթիւք եւ օրհնութեամբք սկսելով։ Կարմիր չուխայապատ դրասեղանին պատուոյ տեղը կը բռնէ Տեղապահն և անոր աջակողմն Երուսաղեմի և Կ. Պոլսոյ երկուց Պարիարքաց պատգամաւորներն և բոլոր հոգեւորական անդամք Ընտրողական ժողովոյն, իրենց ձեռնադրութեան կարգաւ։ Տեղապահին ձախակողմը կը բռնէին աշխարհական պատգամաւորք, իրենց աւագութեան կարգաւ։ Եպիսկոպոսները նստած կը կատարեն ընտրութիւնն, և միւսներն յոտնկայս։

Տեղապահը պատշաճ բանախօսութեամբ ընտրական արարողութիւնը կը սկսի, հայրապետական ընտրութեան կարեւորութիւնը բացատրելով, եկեղեցւոյ պէտքերը նշանակելով, և ժողովականաց կոչում ընելով որպէս զի ամենայն երկիւղածութեամբ կատարեն իրենց պաշտօն։ Պրոկուրորն ալ կը կարդայ Կաւկասիոյ կառավարչապետին պաշտօնագիրն, որով ժողովոյն բացումը կը ծանուցուի։

Յետոյ, կրօսերագոյն անդամներէն սկսեալ, պատգամաւորք կ'առաջարկեն իրենց ընտրելիներ, հակիրճ բանախօսութեամբ խնայելով անոնց արժանիքն և այն ծառայութիւններ զորս կարող են ակնկալել յօգուտ եկեղեցւոյ։ Այս բանախօսութիւնք կ'արձանագրուին Պրոկուրորին կողմէ։

Այս կերպիւ յաջանէ յանուանէ տրուած բաց քուէներն համրուելով, ամենէն շատ քուէ ընդունող չորս աւագագոյն ընտրելեաց անուններովը կը կազմուի քառանուն ցուցակ մը։ և կը դրուի դրասեղանին վրայ։

Բացակայ պատգամաւորաց ղրկած քուէներն ահա այս ցուցակին կազմութեան կը մասնակցին։ Եւ թէպէտ անցեալ տարւոյ վերջերն Էջմիածնէ վաւերական աղբիւրէ դրուած էր ի Կ. Պոլիս, ի պատասխանի հարցման մը, թէ պատգամաւոր մը կարող է երկու ձայն տալ՝ եթէ երկու թեմերու ներկայացուցիչ լինի, բայց վերջերս Գեր. Երեմիա Սրբազանի կողմէ խնայ տրուած է Է.Կ. Պոլիս թէ այս կէտ օրինօք որոշչէ, կնայ խնդիր վերջնել, և իւրաքանչիւր պատգամաւոր վերջնական ընտրութեան օրն (երրորդ օրն), հաստատապէս մէկ քուէ միայն կարող է տալ։

Այս վերջին պարագային տեղեկանալով է որ Պրուսայի պատուիրման աղդայինք, որք ի սկզբան զՏիգրան էֆ. Կիւմիւշկէրտան իրենց պատգամաւոր ընտրած էին, չուզելով որ իրենց քուէն ոչնչութեան մատնուի, կամ միայն քառանուն ցուցակին կազմութեան մասնակցի, իրենց նախորդ ընտրութիւնը չեղեալ նկատեցին՝ հաւանութեամբ Ամեն. Ս. Պարիարքը Հօր, և մեր երեկի թուով ծանուցեալ յարմար ընտրութիւնը կատարեցին յանձին Մեծայարգ Պ. Աբգար Յովհաննէսեանի։ Ամեն. Ս. Պարիարքը Հայրն արդէն Գեր. Օրմանեան Սրբազանի միջոցաւ տեղագիր մը ղրկելով յէջմիածին, ծանուցած էր Սինոդին թէ արտօնած է Պրուսայի Գաւառական ժողովը նոր ընտրութիւն կատարել, եւ արդիւնքն հեռագրաւ պիտի ծանուցանէ։ Պրուսայէ եկած հեռագրոյն համեմատ, Ն. Սրբազնութիւն հեռագրեց առ Սինոդն՝ Պրուսայի թեմին նոր պատգամաւորին անունը։ Կը կարծենք թէ Պրուսայի Գեր. Առաջնորդն ևս նոյնն հեռագրաւ ծանուցած է Սինոդին։

* * *

Առաջիկայ երեքշաբթի, երրորդ եւ վերջին օրն ընտրութեան, ժողովը բացուելով աղօթիւք և օրհնութեամբք, նախորդ օրը պատրաստուած քառանուն ցուցակէն առաջին ընտրելոյն անունը բարձրաձայն կ'արտասանուի, և սկսեալ կրտսերագոյնէն՝ անձնիւր ժողովական կը յայտարարէ կենդանի բարբառով թէ ընտրութեան արժանի կը համարի զայն, արտասանելով «Ընտրեմ» կամ «Ոչ ընտրեմ» բառն։ Այն ընտրելին որոյ անուան վրայ է խնդիրը՝ եթէ ներկայ է ժողովոյն՝ ինքզքուէ չի տար։ Պրոկուրորն հետզհետէ արձանագրելով կը ժողվէ քուէներն, և իւրաքանչիւր անդամ իւր քուէին տակ ստորագրութիւնը կը դնէ։ Բոլոր ներկայից ձայներն հաւաքուելէն ետեւ, ցուցակը կը մատուցուի ժողովոյ Նախագահին, որ «Ընտրեմ»ներն և «Ոչ ընտրեմ»ներն համրելով, կը հռչակէ վերջնական երկու ընտրեալներն, և եթէ ժողովոյ Նախագահին ևս անունն համրուելու վրայ է, սոյն գործողութիւնը կը կատարէ իրմէ ետքն եկող աւագագոյն հոգեւորականը։

Քառանուն ցուցակին մէջէն առաւելագոյն քուէ ստացած երկուքն ընտրեալք Ազգին ընտրեալ Կաթողիկոսացուներն են, որոց սովորաբար առաջինը Կայսեր կողմէ կը հաստատուի Կաթողիկոս, եթէ բացառիկ պատճառներով ընտրութիւնը չբեկանի, կամ երկրորդ ընտրեալը չհաստատուի։

Ընտրելեաց ցուցակներն և ժողովոյ առենագրութիւնը կը ստորագրուին ժողովականներէն, և մէկ հոգեւորական և երկու աշխարհական անդամք Ընտրողական ժողովոյն՝ կը տանին կը մատուցանեն զայնս Կաւկասիոյ կուսակալին, Կայսերական վաւերացման ենթարկուելու համար։

Ժողովոյն նստերը կը տեւեն միջօրէէն երեք ժամ յառաջ սկսելով մինչեւ երկրորդ ժամն յետ միջօրէի։ Երեկոյները ժողով չի գումարուիր։

Եթէ ո՛և է կէտի վրայ երկայնութիւն և վէճ ծագի, բացատրութեան և համաձայնութեան համար Տեղապահն արտօնեալ է ընտրութիւնն յաջորդ օրուան յետաձգելու։

Կարմիր չուխայապատ սեղանին վրայ միշտ կը գտնուին Խաչ և Աւետարան, և անոնց երկու կողմերն արծաթ մոմակալք՝ վառած մոմերով։

Նոյն սեղանին վրայ դրուած կը լինին նաեւ Պարժենեոյ օրինագիրքն, և հետեւեալ հինգ ցուցակներ կամ պաշտօնագրեր։

Ա. Ցուցակ բոլոր պատգամաւորաց, որք իրաւունք ունին մասնակցիլ Կաթողիկոսական ընտրութեան, ըստ վաղեմի ծիսից Հայոց Եկեղեցւոյ։

Բ. Էջմիածնի Միաբանութենէն ընտրութեան մասնակցելու համար նշանակուած եօթն անձանց անունք, և պատգամաւորաց ընտրութեան վերաբերեալ առ Սինոդն եկած պաշտօնագիրք։

Գ. Բացակայ պատգամաւորաց դրաւոր գաւառութիւնք։

Դ. Ցուցակ այն պատգամաւորաց որք եկած պէտք էր լինէին, բայց չեն եկած, և իրենց կարծիքն ալ չեն հաղորդած Սինոդին։

Ե. Վերջապէս Ընտրողական ժողովոյն բացման համար Կաւկասիոյ կուսակալին կամ կառավարչապետին պաշտօնագիրը։

* * *

Առաջիկայ կիւրակի, երկուշաբթի և երեքշաբթի օրերն ի Ս. Էջմիածին կատարելի կրօնային ուսումնական տեղեկութիւններն հաղորդելով, կը յաջանք մայիս 3ի, 4ի և 5ի կրօնային գործողութիւններն ըստ կարելւոյն բացատրած ըլլալ յօգուտ անոնց որք նախորդ կաթողիկոսական ընտրութեանց նկարագրութիւնները չեն կարդացած, կամ մի քանի ամիս առաջ Ազ.-ում մէջ չեն տեսած ամբողջ քնագիրն ընտրական գործողութեան Կանոնագրոյն, որ 1843էն ի վեր ի կիրառութեան է Էջմիածին։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ԴԱՆՁԱՅԻՆ ՏԱԳՆԱՊՆ ԾԻՏԱԼԻԱ

Օրուան կարեւորագոյն լուրն Իտալիոյ Նախարարական տագնապն է, հետեւանք դանձային եւ տնտեսական տագնապին։

Ռուտինի մարքիզի Նախարարութեան անկումը կը գուշակուէր, բայց կարծուածէն աւելի շուտ պատահեցաւ։ Վերջին հարուածն իրեն տրուեցաւ անցեալ հինգշաբթի, Փիլիմոնդէզ ելմտագէտ Պ. Ճոլէդդիի կողմէ, որուն անցեալներն ելմտական Նախարարի պաշտօն առաջարկած էր Պ. Ռուտինի։ Պ. Ճոլէդդի հերքեց Նախարարութեան առաջարկած միջոցներն ելեւմտից բարւոքման համար, մանաւանդ լուցկիի վրայ մենաւաճառը, զոր ժամանակաւ Սէլլա ելմտական Նախարարն առաջարկած էր, բայց ետ առնուեցաւ, դիտուելով որ այնպիսի մենաւաճառի մը հաղորդութեան համար աւելի ծախք պիտի լինի քան մենաւաճառն արդիւնքը։ Պ. Ճոլէդդի երեւակայական կը համարի նախարարութեան ներկայացած հաւատարակցութիւնն, և կը դատապարտէ մանաւանդ այն վարչական առաջարկ որով կ'ուզուի բանակի ծախքէն խնայութիւն ընել յօգուտ կուսակցական նպատակութեանց, բանակին ծախքէն որ ազգին պաշտպանութիւնն է, որ հայրենեաց պատիւն է, ևն։ ևն։ Կուսակցական հնարքներու սատրագասեալ բանակ մը նուաստացեալ բանակ մը կ'ըլլայ, և Պ. Ճոլէդդի, սոյնիմաստ բանիւք Խորհրդարանին հայրենասիրական ջիղերը գրգռելով, ջերմ ծափահարութեանց արժանացաւ։

Ուրիշ ելմտագէտ մը, Պ. Էլլէնա, քննադատեց Պ. Ռուտինիի վարչութիւնը՝ 15 ամսոյ միջոցին երկոյս հիմնագիր փոխելուն համար, և խառնուածիկ հնարքներ միայն մտաբերելուն համար, ինչպէս լուցկիի մենաւաճառն, յորմէ երեք միլիոն ֆր. միայն կարելի է քաղել, և ժառանգութեանց վրայ տուրքին փոփոխումն, որ կէս միլիոն ֆր. է աւելի չի կրնար տալ յաւելուածական հասոյթ։ Պ. Էլլէնա կը պահանջէ ամեն աւելորդ հատատութիւններու և պաշտօններու ջնջում, —ընդ որս վճռաբեկ տեսչներ, հաշուակալութեան տեսչներ, համալսարաններ, նահանգապետութիւններ և գաւառապետութիւններ, որով կարեւոր գումար մը կրնայ խնայուիլ։

Երբ ընդհանուր վիճաբանութիւնը փակեցաւ, ժողովականաց կարծիքն արտայայտող մոտասան օրակարգներ մատուցուեցան Նախագահին, ընդհանուր ծիծաղներու մէջտեղ։ զի օրակարգներու բազմութիւնն իսկ տիրող անհամաձայնութիւնը կ'արտայայտէր։ Հեղնութեամբ ընդունուեցաւ Պ. Կրիմալտիի ճառն, որ «օրակարգն անցնել» յանձարարելով, իրապէս վատահութեան քուէ մը կուտար կառավարութեան, որ խնայողութեան, ներքին բարենորոգման և պետական հասուլթիւ աճման հեւատամուտ եղեր է։ Ընդհակառակն, շատեր ծափահարեցին Պ. Մարգիեի ընդդիմադիր երեսփոխանն, որ աղաղակեց թէ այս Նախարարութիւն իրօք վարչութիւն մը չէ, ժամանակ անցուելու սահմանուած հնարք մ'է, և ինքն իւր վրայ վստահութիւն չտածելուն պատճառաւ, ժողովոյն ալ վստահութեան արժանի չի կրնար լինել։

Ելեւմտից առժամանակեայ Նախարար Պ. Լուծծատի սատիկ յուզմամբ և դրեթէ գողգողուն ձայնիւ մը ձեռնարկեց Նախարարութեան պաշտպանութեան։ Պնդեց թէ հասոյթք աւելնալու և լաւագոյն օրեր դալու վրայ են, և դառնալով առ Պ. Ճոլէդդի, զէմ խօսել սկսած էր, բաւ անոր երեսն ի վեր թէ «Դո՛ւք էք դէմաւոր հեղինակ պանքրոսն հանելու արտօնեալ արդի դրամատանց դրութեան, որք չափէն աւելի պանքրոսն կամ թիթադրամ հանելով, պատճառ եղան իտալեան ֆրանքի փոխանակութեան գնոյն անկման, և դանձային դժուարութեանց։» Ռուտինի մարքիզ, յայտնապէս վհատեալ, վերջին անգամ եւս պաշտպանեց իւր հիմնագիրը, և երբ «հաւատարիմ մնացած ենք մեր հիմնագրին» ըսաւ, ծիծաղներով ընդմիջեցաւ, և յարեց։ «Ձեր ծիծաղը բան մը չէն ապացուցաներ։ կը պաշտպանեմ իմ հիմնագիրս, և անոր հետ կը մնամ կամ կ'ինկամ։ Մեք մեր մասին գտած ենք երեսփոխանցոյն հաւատարակցութիւնը տեւական կերպիւ հաստատելու միջոց։ Ընտրեցէք կա՛մ մեր ծրագրերն, և կա՛մ 60 միլիոն ֆր.ի տարեկան բաց մը եւ զօրաց թուոյն զեղչ մը, այսինքն՝ ազգային անպատուութիւն։»

Ինչպէս կ'երեւի, Ռուտինի մարքիզն եւս, պահ մը զօրաբանակաց թուոյն զեղչ խորհելն եւ ստիպուած էր հրաժարիլ անտի, հանրային կարծեաց իրեն դէմ գրգռուիլը տեսնելով։ զի մինչ եւրոպական ամենամեծ ազգեր տարուէ տարի յաւելումներ կ'ընեն իրենց զօրաց ու սպառազինութեանց վրայ, իտալեան վեհոգի ազգն, իւր երեսեան անձկութիւնը բանի տեղ չդնելով, չուզեր սակայն գոչել իւր բանակին, եւ զօրաց թուոյն զեղչ մ'ընելով՝ պզտիկ իմնալ Ցրանսայի քով և միւս կողմէ իւր երկու նիզակակցաց՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Գերմանիոյ քով։

Հեռագիրն արդէն ծանոյց թէ ինչպէս Երեսի։ ժողովոյ մեծամասնութիւնը Պ. Կրիմալտիի պահանջած քուէն զլանալով՝ յառաջ բերաւ Նախարարական տագնապն, որ անցեալ հինգշաբթի օրէն ի վեր լուծման մը չէ յանգած։ Ուսիներդս թագաւոր, ամեն կարելի լարագործները փորձելէն ետքը, նորէն նոյն իսկ Պ. Քրիսպիի կոչում ըներ է կ'ըսուի։ Եթէ այս լուր ստուգուի, շատ անակնկալ բան մը կը լինի։ զի Պ. Քրիսպի կը համարուէր գլխաւոր պատճառ ծախուց յաւելման՝ սպառազինութեանց և զօրաց աճմամբ, և կա՛մ Պ. Քրիսպի իւր գաղափարներն հիմնովին փոխած պէտք է լինի, կա՛մ իտալեան քաղաքական կացութիւնը ծայրայեղ կէտի մը եկած հասած պէտք է լինի որպէս նոյն անձ վերստին յիշխանութիւն անցնի։ Եւ յեսոյ, տեղի կայ վախնալու թէ Պ. Քրիսպիի հանրածանօթ ֆրանսատեաց բնաւորութիւնն արտաքին նոր դժուարութիւններ չգրգռէ Իտալիոյ համար։

ՄԵԼԲՈՆ ԽԱՆԻ ԴԱՏԸ

Պարսկաստանի մէջ չահագործութեան հեւատամուտ անգլիական ընկերութիւն մը, The Persian Investment Gompany, զոր բացած է Լոնտոնի պարսկական նախկին դեսպան Վահ. Մելբոն Խանի դէմ, յորմէ ետ կ'ուզէ 20,000 անգլ. ոսկւոյ դումար մը։

—)(42)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՈՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳՈՐԾԱՏԱՆ ՊԱՐԻԿԸ

Անտառապահը սարսռաց եւ պզտիկն անդին հրելու պէս շարժում մը ըրաւ։ Բայց Բօլ կը պագնէր անոր ձեռքն ըսելով.

—Երբէք չպիտի մոռնամ ձեր անունը, պարոն Ժերօմ, իմ Կապրիէլ ազնիւ բարեկամուհւոյս հայրիկին անունը։

Այս անգամ, յուզումն համակ գրաւեց Ժերօմը։ Վեր վերցուց տղան եւ երկու համբոյրներ դրաւ ճակտին վրայ։

Յետոյ, խեղճիկ, դուրս վազց սրահէն։

Երբ Ժերօմ Անկլատ իր տունը դարձաւ, Բլոտին ընդունեց զնա համակամ կնոջ բարի եւ անուշ նայուածքովը։

Դերեզմանին մօտեցող այս կնոջ ժպտոյն եւ նիհար դէմքին վրայ կը կարդացուէին քանի մը ամսէ ի վեր քաշած տառապանքները։

—Ոչինչ չունիս զիս հարցափորձելու, Բլոտին, ըսաւ Ժերօմ տխրութեամբ. երեսս միայն նայելով կրնաս հասկնալ թէ կապրիէլի վրէժը չեմ լուծած։

Կրկին փայլ մը անցաւ իր նայուածքէն, և յարեց.

—Վասն ա՛լ Փարիզ չի դանուիր. գողի, սճրագործի պէս խոյս տուեր է... կնիկ և զաւակ երեսի վրայ ձգեր է։

Տիկին Անկլատ մտիկ ըրած էր ցաւագին յուզումով մը։

—Աստուած, ըսաւ, ինք կառնէ անոնց վրէժն որք իրեն արդարութեան կոչում կը-նեն։ Բաղութիւն և վստահութիւն ունեցիր, Ժերօմ։ Եւ ապա, մի՛ մոռնար...

Անտառապահին շուրթերը դառն կերպով ծպլլուեցան։

—Աւելի կուզէի ես ինքս վրէժ լուծել, ըսաւ խուլ ձայնով։

—Ժերօմ, ուրիշ բանի մը վրայ մտածելու ենք։ Մեր ազգիկը եւ ծնելիք տղան կայ։ Երկուքն ալ քեզի կը յանձնարարեմ, ո՛հ, այո, կերդուընցուներմ զքեզ որ զանոնք չի թողուս, վասն զի ես ա՛լ բան մը չեմ կրնար ընել անոնց... Ժերօմ, կը դդամ, կեանքը կը մարի յիս, քիչ առնէն պիտի երթամ։

Ասիկա յանկարծական յայտնութիւն մը եղաւ Ժերօմին համար որուն միտքը ցոյն վայր թաղուած էր ամենքան մթին խորհրդածութիւններու մէջ։

Եւ սարսռաց ի յուշ այս մահին որուն վրայ կը խօսէր սիրելի հիւանդը, եւ որ, մէկ վայրկեանէ միւսը կրնար առնել իր ձեռքէն՝ իր կենաց քաղցր եւ հաւատարիմ ընկերը։

«Թօպեր լը Տիապլոյ»ի մէջ Ալիսի մրմունջին խօսքերը յիշելով։

—Ժերօմ, կրնես մեր գժբախտ զաւկին թէ զինք օրհնելով մեռայ և թէ երկնից բարձունքէն պիտի հսկեմ իր վրայ։

—Բայց չպիտի մեռնիս, սիրելի կինս, գոչեց Անկլատ շատ յուզեալ, այնքան խընամք և սէր պիտի ցուցնեմ որ օրերդ պիտի երկարեմ։

Բլոտին ժպիտ մը ունեցաւ եւ տխրօրէն թոթուեց գլուխը։

—Ինքզինքիս չի խաբենք, բարեկամս, մեր բաժանումը մօտ է. համակամութիւն ունենանք։

Աւելի զօրաւոր ձայնով յարեց հիւանդը.

—Ուրեմն կը խոստանա՞ս որ...

—Այո, այո, ամեն բան կը խոստանամ. չի պիտի լքեմ կապրիէլը, ոչ ալ իր զաւակը։

Հիւանդին դէմքին վրայ հառագայթում մը եկաւ։

—Շնորհակալ եմ, Ժերօմ, ըսաւ տիկ. Անկլատ։

Յետոյ, լռութենէ մը ետք.

—Շատ դէշ կը զգամ ինքզինքս, մրմնջեց, Գիշերը վրայ հասած էր։

Ցանչէթ մոմը դրաւ հսկիչ։ Անկլատ մտքեց, կամաց մը ըսելով դրացուհւոյն։

—Դուցէ հոս կենալդ վախցուներ զնա։

Ցանչէթ դուրս ելաւ հակնալով որ ամուսինը կուզէր առանձին մնալ իր կնոջ անարին մօտ, առանձին՝ լռիկ մնջիկ լալու համար անոր մօտ որ քիչ առնէն վերջին քնով պիտի քնանար։

Ժերօմ ցած աթոռակի մը վրայ նստաւ, անկողնոյն քով, գլուխն անկողնոյն կոթը-նած։ Խոշոր արցունքներ կը թաւալէին արեւակեղ այտերէն ի վար։

Բլոտին կը յարգէր այս ցաւը որ կրսէր իրեն թէ ամուսինը ուշաւ կը սիրէր զինքը։ Աբսուանանքը խոնարհած, հիւանդը կը մտածէր։

—Դու կուլաս, խեղճ բարեկամ, վասն զի կը տեսնես որ ընդ միշտ պիտի բաժնուիմ քենէ։ Եւ ես ալ կը տառապիմ, վասն զի մեկնելով այս աշխարհէն, հոս կը թողում իմ զաւակներս եւ զքեզ զորս այնքան կը սիրեմ։

Խեղճ կինն, որուն համար կեանքն երկար առնենէ ի վեր յամր հոգեվարք մըն էր, չէր ուզեր մեռնիլ։ Կը ջանար կեանքին փաթթուիլ, մտածման մը աղբեցութեամբ որ գերագոյն վայրկենին կը սպրդի մայրերու մտքին մէջ։

Կուզէր նորէն տեսնել իր զաւակներն, համբուրել զանոնք, յետին շունչէն առաջ իր մօտ զգալ զայնս։

Այսպէս գիշերը կանցնէր համաստուեր լռութեան մը մէջ։

Առտուան դէմ հիւանդը հանդարտեցաւ։

Ժերօմ խնացաւ որ ցոյն վայր ընդհատ եւ չչող շնչառութիւնը կը հանդարտէր եւ աւելի կանոնաւոր կըլլար։

Հառաչ մը արձակեց անտառապահը։

Նմանօրինակ պարագայի մէջ մարդս միշտ չի՞ սպասեր որ հրաչք մը կատարուի։

Ժերօմ պարտասած, խոնջած էր. ոտք եւաւ և գնաց նստաւ թիկնաթոռին մէջ, ոչ թէ քնանալու, վասնզի ա՛լ քնանալու փափագ չունէր, այլ քիչ մը հանգչեցնելու իր անդամները։

Աչուքներն անկողնոյն վրայ բեւեռած, կը դիտէր հիւանդին քնանալը։

Ցանկարծ, թուեցաւ իրեն թէ զինք կը կանչէ։

Դուրս ցատքեց թիկնաթոռէն և անկողնին վրայ ծռեցաւ։

Զէր խաբուած։ Բլոտին, թմրելով, կը խօսէր։

Կ'ըսէր.

—Ժերօմ, Ժերօմ, բարեկամս, կը խոստանա՞ս ինձ, այնպէս չէ՞։ Կերդնուա...

Անտառապահը կը բռնէր շունչը, վախնալով որ ա՛լ չի խոր այս սիրեցեալ ձայնը, այնքան տխրոր որ շունչ մնն էր կարծես։

Հիւանդն սկսաւ խօսիլ։

Այս անգամ, Ժերօմ հազիւ կը լսէր արտաբերուած բառեր, խօսքերու կտորուանք որք կը խուսափէին հիւանդին շուրթերէն։

Հիմակ, մայրն իր զաւակներուն կ'ուղղէր խօսքը, այդ բացակայ սիրելեաց յիշատակով աւլցեալ։

Կը մրմնջէր։

—Բիէռ... չպիտի տեսնեմ զքեզ... ա՛լ երբէք չպիտի տեսնեմ զքեզ... բայց դուն, Կապրիէլ, դուն կրնաս գալ, այո, պիտի կրնաս գալ... Կապրիէլ, ինչո՞ւ չես գար... եկո՛ւ, եկո՛ւ... Ա՛հ, ո՞ւրչափ կուզեմ տեսնել... համբուրել զայն։

Ժերօմ ա՛լ չէր խմանար։

Սիրտը կը խորտակուէր։ Դանդաչելով կ'ընկրկէր, դէմքը ձեռացը մէջ ծածկած։

Իր եռեան զգաց թիկնաթոռն, ուր ինկաւ լալով։

Ժ

ՀԱՐՈՒՍԱԾ ՀԱՐՈՒԱՆԻ ՎՐԱՑ

Հիւանդը դադրած էր խօսելէ։

Տկար շունչ մը դուրս կ'ելնէր կիսաբաց շուրթերէն։

Ժերօմ անկլատ խորին մտածութեանց մէջ թաղուեցաւ։

Ի՞նչ կանցնէր այդ սրտի տէր մարդուն միտքէն ի տես իր կնոջ. այն մօր, որ հոգեվարի երգի մը մէջ, իր զաւակաց յիշատակը կը կոչէր։

Ուժասպառութիւնը չէր որ անշարժ կը բռնէր զայն թիկնաթոռին մէջ և ճակատը ձեռքին կրթնցուցած էր։

Ինքնիրենը կը կրկնէր Բլոտինի արտասանած բառերը, և անդադրում միտքը կուգային՝ կարծես բռնադատելով զնա որ որոշում մը ընէ։

Արշալոյսը կը սկսէր, երբ Ժերօմ դուրս եւաւ այդ առիւծոյթ չքացուէն։

Իր առաջին ակնարկը Բլոտինի ուղղեց։

Անգոյն փայլ մը, ապակիներուն մէջէն մաղուելով, քիչ մը կը լուսաւորէր հիւանդին դէմքը։

Ժերօմ կեցաւ դիտեց այս սիրելի դիմագծերը, սիրտն ու հոգին տխրութեամբ լեցուած։

(Շարունակելի)

դոր Ընկերութիւնը Ն. Վահրամեան վճարեր է ի փոխարէն (Պրոնավիքի և Սաքսոնիոյ Նման) Պարսկաստանի մէջ պարգեւաւոր փոխառութեան մը հաստատման արտօնագրին, զոր յետոյ պարսիկ կառավարութիւնն ետ առած լինելով, ընկերութիւնը չկրցաւ օգուտ քաղել անկէ։ Մելբոն Խան կը խոստովանի թէ արդարեւ 20,000 ոսկւոյ չէք մը տրուած է իրեն, բայց կը պնդէ թէ այն գումար վճարուեցաւ պարսիկ կառավարութեան հաշուոյն, բան մը զոր կ'ուրանայ Լանտոնի արդի պարսիկ դեսպանը։ Դատն անցեալ չորեքշաբթի վարեցաւ ի Լանտոն և յետաձգեցաւ։ Պահանջող կողմն առաջարկեց որ Մելբոն Խան այս խնդրոյն վրայ ունեցած պաշտօնագրերն երեւան հանէ։

ՈՍԿԻ ԵՒ ԱՐԾԱԹ

Անցեալ չորեքշաբթի Մանչեսդրի Առեւտրական Սենեակն հետեւեալ որոշումը քուէարկեց 156ի դէմ 164 քուէով. «Նկատելով թէ առեւտրական գործոց յոռի վիճակն, որ երկար ժամանակէ հետէ կը տիրէ և վերջն յայտնի չէ թէ ե՞րբ պիտի գայ՝ վերագրելի է մեծաւ մասամբ Հնդկաստանի և Չինաստանի հետ դրամի յարափոփոխ տարբերութեանց, որք յաճախագէպ են ամեն երկրաց մէջ որք արծաթ մետաղն իրենց դրամական շրջաբերութեան հիմ քանած են, Առեւտրական Սենեակս կը խորհի թէ անգլ. կառավարութիւնը պարտի փութով ձեռք առնուլ կարելւոյ միջոցներ՝ միջազգային համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար, որպէս զի օրինաւորապէս որոշ, հաստատ և տեւական համեմատութիւն մը դրուի ոսկի և արծաթ դրամոց միջեւ,—(մինչդեռ Անգլիա և այլ ոսկեզարդ երկիրք այնպիսի համեմատութիւն մը չեն ընդունիր, մեծաքանակ վճարմանց համար ոսկի միայն ճանչելով։)

Ի ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Յետ երկար և քսամեայ դատավարութեան մը, Վիկտորի ռուսական դատարանն վեցէն մինչեւ 20 տարւոյ բանի ազատութեան դատապարտեց վեց Հրեուհիներ և մէկ Հրայ, որք ծանրացուցիչ պարագայներու մէջ վիժումներ կատարած լինելու ամբաստանութեամբ դատապարտուած են։

Ի ԶԻՐԱԿՈ

Ի Զիրակո գտնուեցաւ դիակն ամուսնացեալ կնոջ մը, Էլիզաբէթ Ուօլշ անուն, որոյ մարմինն յօշոտուած էր ճիշդ նոյն եղանակաւ որով իր քսամեայ եղբօրաղջկան տխուր հռչակ մը հանած է ի Լոնտոն Հուայթչափլի չարագործն, Որովայնահատ Ճաք։ Այս ոճրին երեւան գալը սաստիկ սրտայուզութիւն պատճառեց ի Զիրակո, զի կ'երեւի թէ Որովայնահատն աչկերտներ կը հացնէ Ամերիկայի մէջ իսկ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿՂԵՐ

Անցեալ տարի երբ Ֆրանսական Սենատ մարտանաւը իջեցաւ Եգիպտոս, քաղաքին կաթոլիկ քահանայք և կրօնաւորք ամեն կարելի օգնութիւն մատուցին Ֆրանսայի նաւաստիներուն, զորս իրենց վանքերն մէջ պատսպարեցին և կերակրեցին մի քանի օր։ Ֆրանսական կառավարութիւնն ինչպէս իր երախտագիտութեան ուղղակի դրամական նուէր մ'ընել վանքին, բայց վանականք չընդունեցին, յայտարարելով թէ իրենց պարքը միայն կատարած էին, նաւաբեկեալներ ասպնջականալով։ Ասոր վրայ Ֆրանսական կառավարութիւնն հրամայեց քանի մը արքաղան անօթներ պարտասել՝ վանքին մատան նուիրուելու համար, և վերջերս այս անօթք ղրկուեցան Եգիպտ։ Գեղարուեստական մեծ արժէք ունեցող գործեր են անոնք, Փարիզի առաջնակարգ ոսկերիչներէն մէոյն ձեռամբ շինուած, մանաւանդ սկիհ մը, աքանչելագէս բանուած, և թանկագին քարերով զարդարուած, որոյ վրայ արձանագրուած է թէ «Ֆրանսական կառավարութեան նուէրն է Պաղեստինի կաթոլիկ եկեղեցւոյն քահանային», և նշան շնորհակալութեան այն հիւրընկալութեան համար զոր անոնք ընծայեցին Սէյնէ Ֆրանսական արքունիս շրջուն նաւուն մարդոց, որ 1891 սեպտ. 14/26ին խրած էր Եգիպտի առջեւ»։

ՄԱՆԱՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ

Լանքաշիրի (Մանչեսթրը) մանածի գործարանաւորք որոշեցին վերջ տալ արտադրութեան դադարման, և իրենց գործարանները վերբանալ երեկ երկուշաբթի։ Մանչեսթրի շրջանակի մէջ, մանածի գործարանք ժամանակ մը չաբթն երեք օր մնայն պիտի քանին, մինչեւ որ մանածին գինը վրայ դնէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Պրուսայի առաջնորդ Դեր. Բարթուղիմէոս արքեպիսկոպոս հեռագիր մը ուղղեալ Էջմիածնայ Սինօդին՝ հաղորդած է Պ. Արգար Յովհաննէսեանի ընտրութիւնն իբրեւ աշխարհական պատգամաւոր Պրուսայի վիճակին։

Ն. Դերապատուութիւն միւնոյն իմաստով հեռագիր մը եւս ուղղած է առ ընտրեալն։

Խառն ժողովն ի նիստ պիտի գումարի վաղը՝ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։ Այդ նստին մէջ տեղեկութիւն պիտի հաղորդուի կաթողիկոսական ընտրութեան համար կատարած գործողութեանց վրայ։

Թիֆլիսի թերթերէն՝

Տաղանդաւոր հրապարակախօս-իրաւաբան Պ. Գրիգոր Զանչեանը նորերումս մի գիրք էր հրատարակել «Մեծ բարեփոխումներուն ժամանակաշրջանից» վերտառութեամբ, զուտ արդիւնքը յատկացնելով յօգուտ Ռուսաստանի սովեալներուն։ Արդ՝ այս օրերս, ինչպէս հաղորդում է Բաքվի Վեդոմոստ լրագիրը, լոյս է տեսել այդ գրքի երկրորդ հրատարակութիւնը յաւելուածներով հանդերձ, որի արդիւնքը պէտք է յատկացուի դարձեալ նոյն նպատակին։ Գրքի գինն առաջուայ պէս մէկ ռուբլի է։

—Թագաւոր Կայսրը բարեհաճել է շնորհել՝

Ս. Անա չքանչանի երկրորդ աստիճանը՝ Թիֆլիսի վերատուչիչ առեւանի աւագ վերաբնոյ Աւետիս Վարդապետեանին։

Ս. Անա չքանչանի երկրորդ աստիճանը՝ Անդրկովկասեան երկաթուղու ինժեներ Նիկոլայոս Զուրաբեանցին։

—Այս օրերս վախճանուած տիկին Վարվառէ Խուդադեանի ամուսին Պ. Յովհաննէս Խուդադեանը ի յիշատակ իւր հանգուցեալ կնոջ նուիրեց Ս. Նշան եկեղեցւոյ օրիորդաց դպրոցին մի հարիւր ռուբլի, քահանայից ապահովութեան դանձարանին 100 ռ. և Գորուայ դպրոցներին 100 ռուբլի։

Բաղուից—Հայ թատրոնական մշակական խմբի արդիւնքները Բաղուում սկսել են նուազել։ այսպէս Շիրվանզադէի Իշխանուհի ներկայացումից ընդամենը 300 ռուբլի եկամուտ է եղել։ Երեքշաբթի խաղալու են Զաբել պիեսը, որի արդիւնքը պէտք է մատուցուի բանաստեղծ Դամառ-Բաթիպային, իսկ ամսոյս 16-ին լինելու է խմբի վերջին ներկայացումը— Օրէնքի տէր։ Այնուհետեւ խումբը կ'ուղեւորուի Գանձակ և ապա կրգայ Թիֆլիզ։

(Արշակաւոր)

* * *

Վաղարշապատից։ — Էջմիածնում պատրաստութիւն են սկսում մի նոր շինութեան միաբանների բնակութեան համար։ Փող ի էպէտեւ չլայ, բայց ուրուագիծը շատ փառաւոր է, որ արխիեպիսկոպոս Շաւերսն արդէն կազմել է։ Իւրաքանչիւր միաբան պէտք է ունենայ երկու սենեակ, մի սալոն, խոհանոց, լողարան, տուչ և ժամանակի պահանջների համեմատ յարմարութիւններ, կոմֆորտ։

Մատրութիւն կայ, ասում են, ճեմարանին յատկացրած գումարը գործ դնելու շինութեան վրայ եւ ապա ժողովարարութիւն անելու։ (Նոր-Դար)

Հայերենագէտ ուսուցչապետն Սոֆուս Բուգգէ (Bugge), որ իւր ընտիր երկասիրութեամբք ծանօթ է եւրոպացի արեւելագիտաց եւ լեզուաբանին ուսումնականաց, իւր երկու նոր երկասիրութեանց նկատմամբ տեղեկութիւն կուտայ առ մեզ ուղղուած նամակաւ մը։ Ի մէջ այլոց կը գրէ ուսուցչապետն։ —«Հայերէն լեզուի իմ ունեցած հմտութիւնս շատ սակաւ է եւ թերի. աշխարհաբար հայերէն աւելի գժուարութեամբ կը հասկնամ քան գրաբար։ Հայերէնի վրայ գրելու՝ կը համարձակիմ միայն այն պատճառաւ որ այս զարմանալի լեզուն հնախոյզ եւ լեզուաբանին գանաց շատ քիչ ծանօթ է եւ շատ քիչ հետազօտուած։ Պրուկմանի (Brugmann) եւ Շթրայթպէրկի (Streitberg) ձեռօք հրատարակուող «Հնդիկ-գերմանական քննութիւնք» գրութեան մէջ իմ փոքրիկ մէկ յօդուածս պիտի լոյս տեսնէ մօտերս, որուն մէջ փորձ մ'արած եմ ի մէջ այլոց ստուգաբանութիւն մեկնելու հայ լեզուին ընդունելութիւն-նելման եւ Միքէլեան կատարեալը։ Այժմ զբաղած եմ եգիպտական մումիայի երեզներուն վրայ գտնուած եւրոպակերէն մեծ արձանագրութեան քննութեամբ։ Իմ «Եարուսկերէն եւ Հայերէն» անուն գրութեանս մէջ հաստատած եմ այն կարծիքը՝ թէ Եարուսկերէնը շատ մերձակայ է հայ լեզուի, մանաւանդ թէ կրնայ հին հայերէնի շատ տարբերող մէկ գաւառաբարբառը համարուիլ։ Կը յուսամ որ այս կարծիքս մումիայի երեզներուն վրայի արձանագրութեամբն անմխիթարի կերպով պիտի ապացուցուի։»

(Հանդէս Ամսօրեայ)

ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՍԻՐՏԸ

Գրէց

ՕՐԻՈՐԴ ԱԼԻՍ

Սոյն տեղական կնանէ քաղուած յոյժ հետաքրքրական վէպն ընթերցողաց դիւրութիւն մը ընծայելու համար գինը 18 դրչ. 8 դրուշի զեղչուած ըլլալով կը վաճառուի ի Սուլթան-Համամ Զարգարեան գրատունը և բոլոր գրավաճառաց քով։ 1—5

ԱՆԳԻՐ ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌԱՔՔ

Տպագրութիւնը սկսուած եւ վերջանալու մօտ է։ Ի քաջալերութիւն կը խնդրուի որ գրաբար ազգայնոյ կանթիկ բաժանորդագրուին, ի Պաղատիոն Տպարան, Սուլթան-համամ թիւ 24։

Գինն է 30 դրուշ։

Ընտրեալ Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆԵՐ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆՇԱՆՆԵՐ

Որքերու ստացուածոց վարչական ժողովին անդամ անուանեցաւ Խալիտ էֆէնտի։

Թէոդիգալթը Շերիյէի ժողովոյ անդամ անուանեցաւ Ալի Բիզա էֆէնտի, անդամ հեղինակութեանց քննիչ յանձնախումբին։

Եւդոկիոյ Նախիպ անուանեցաւ Մուսթաֆա Թէվֆիկ էֆէնտի, նախկին Նախիպ Էրզրումի։

Պալայի աստիճան տրուեցաւ կրօնական գործոց տեսուչ Զիվէր պէյի։

Իզմիրի երկրորդ աստիճան՝ Պոլսոյ վերաբնոյ ատենի անդամներէն Թէվֆիկ պէյի։

Սանկէ Միխէմայիլի աստիճան՝ Տրապիզոնի նահանգին վերաբնոյ ատենի ընդհանուր դատախազ Խուլուսի էֆէնտի։

Սանկէի երկրորդ աստիճան՝ նոյն նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Ասրմ էֆէնտի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան արուեցաւ Շերիի վճռագրոց գործագիր պաշտօնեայ Մէսիլ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Տրապիզոնի նահանգին վերաբնոյ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Խատ էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ ասարիական դեսպանատան պահակ շրջեանին բժիշկ Տոքթ. Շառլ Քեօլիշի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Արտաքին թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Մէհմէտ Թաւֆիք ու Մէհմէտ Ալի պէյերու, Ոստիկանութեան նախարարութեան պահակ շրջենաւակին նաւապետ Իզզէթ էֆէնտիի ու մեքենավար Հասան էֆէնտիի և կերպասց գործարանաւէր Հոլանտացի Պ. Լուի Բօլաքի։

Ի ԿԱՅՍ · ՊԱԼԱՏ

Բարձր · Մեծ-Եպարքոսը նախընթաց իրիկուն Բ. Դուռնէն եղելով ուղղակի կայս · պալատ գնայ, ուր Վեհ · Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ և ստացաւ Ն · Վեհափառութեան հրամանները։

—Բարձր · Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր. Սպարապետը և Ներքին գործոց Վսեմ. նախարարն երեկ կայսերական պալատ գնացին և ստացան Վեհ · Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ · ԴՈՒՌՆ

Գերմանական ու ամերիկեան դեսպանք երեկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր · Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

—Պուքրէշի օսմանեան դեսպան Պէք պէյ երեկ Բ. Դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Համազգային անկիւնացի շինութեան ու այլ գործողութեանց վերին հսկողութիւնն յանձնուած է Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Խալիլ Ռիֆաթ փաշայի։ Շէնքին հիմնարկէքն ի մօտոյ տեղի պիտի ունենայ։ Կառուցման գործողութեանց համար ալ մանրագործներ կազմեալ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐ

Երկրագործական Դրամատան անօրէնն առաջարկած էր որ չորս քննիչներ կարգուին երկրագործական դրամատանց գործառնութիւնները քննելու համար և Պետական Խորհուրդը ընդունած չէր այդ առաջարկութիւնը։ Արդ, նոյն անօրէնն այդ քննիչներու անուանումն անհրաժեշտ դատելով, կրկին անգամ դիմած է ձեռնհաս իշխանութիւն՝ խնդրելով որ այդ քննիչներու համար հարկ եղած ծախուց կարգադրութեանը արտօնութիւն տրուի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՎԸ

Տանիմարքայի թագաւորը Տանիմարքայի առաջին աստիճանը նուիրած է Եգիպտոսի Խտիվ Բարձր · Ապպաս Հիլմի փաշայի։

Գահիրէի տանիմարքեան ընդհանուր հիւպատոսն այդ պատուանշանը Ապէտին պալատը տարած և անդ պաշտօնապէս ու հանդիսաւոր կերպիւ յանձնած է Բարձր · Խտիվին։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Ցունաց Ամն · Պատրիարքը հեռագիր մը ուղղելով Ցունաստանի Եօրկիոս թագաւորին շնորհաւորած էր նորա անուան տօնախմբութիւնը։ Ն · Վեհափառութիւն ի պատասխանի հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնած է առ Տ. Նէօֆիթոս Ը։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՑ ՄԵՆԱՇՆՈՀ

Տէտէ-Ագաճ-Սելանիկի երկաթուղւոյն շինութեան ու շահագործման մենաշնորհը Պ · Ռընէ Պոտուլի յանձնող կայսերական Իրատէն ելաւ կիրակի օրը և հաղորդուեցաւ առ Պ · Պոտուլի։

ԵԼՄՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Բարձր · Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեան ներքեւ կազմեալ ելմտական յանձնաժողովն ի նիստ գումարեցաւ չաբաթ օրը և երեկ։

Ըստ տեղեկութեանց Մէնէմէնի, Բ · Դուռն առաջարկեր է կարգ մը փոփոխումներ ներմուծել Պ · Էլի Լէոնի և Ազարեան Անտոն էֆէնտիի կողմէ ներկայացուած ելմտական ծրագրոյն մէջ։ Այս փոփոխումներն հետեւեալներն են · 1 · Նոր բաժնեթղթոց սակը որ 70 առաջարկուած էր, 80ի բարձրացուցել · 2 · Կանոնագրին իբր հիմ բռնել ոչ թէ վերջին, այլ վերջնոյն թերը տարեշրջանը · 3 · Գլխավճարն որոշել կէս առ 100։

ՍԱՔԻՍ ՄԱՃՈՒՆԿԼԻՆ ԻՇԽԱՆ

Սաքս Մարինկլինի իշխանն ու իշխանուհին, կայս · թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, Ֆօն Տէր Կոյց փաշա, Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի որդին՝ կայս. թիկնապահ Շէրիֆ պէյ, գերմանական դեսպանատան առաջին թարգման Պ · Թէսթա և Նոցին Բարձրութեանց հետեւորդք երեկ առաւօտ ժամ 12ին Պրուսա ուղեւորեցան գերմանական դեսպանատան պահակ Լուչէ շրջենաւով։

Իշխանն ու իշխանուհին Մուտանիա ժամանելուն՝ արժանավայել պատիւներով ընդունուեր են տեղւոյն կառավարական պաշտօնէից, զինուորաց, ոստիկան-զինուորաց ու ոստիկանաց կողմէ եւ պահ մը հանգիստ առնէ յետոյ Պրուսա ուղեւորեր են։

Վսեմ · կուսակալը, Տէֆթէրտարը, Մէքթուպճին, Թաղապետական նախագահն, այլ եւ այլ պաշտօնեայք, զինուորք եւ այլք արժանավայել պատիւներով ընդուներ են իշխանն եւ իշխանուհին, որք առաջնորդուեր են թաղապետական պաշտօնատունն։ Այդ շէնք Նոցին Բարձրութեանց բնակութեանն յատկացուած ըլլալով, զարդարուած եւ կահաւորուած էր։

Վսեմ · կուսակալը քիչ յետոյ այցելութեան գնացեր է իշխանին ու իշխանուհւոյն եւ բարի գալուստ մաղթեր է։

Իշխանն ու իշխանուհին Պրուսայի նշանաւոր վայրերն այցելելէ յետոյ ուրբաթ օրը մայրաքաղաքս պիտի դառնան եւ շաբաթ օրը Եւրոպա պիտի ուղեւորին։

ՄԱՀ Պ. ՏԸ ՌԻՏԷՐԻ

Աբեռ Հէլլ հեռագրական գործակալութեան կ. Պոլսոյ անօրէն Պ. Ֆէլիսէն տը Ռիտէր, որ ստամոքսի հիւանդութեամբ կը տառապէր, այս առաւօտ մեռաւ իր բնակարանին մէջ ի Բերա։ Հանդուցեալը բաղում տարիներէ ի վեր հաստատուած ի կ. Պոլիս մեծ ուշիմութեամբ կը վարէր յիշեալ գործակալութիւնը։ Տեղական մամուլը յոյժ լաւ յիշատակ մը պահած է Հավասի գործակալութենէն որ թարմ ու ամփոփ լուրեր կը հաղորդէր օրը օրին, բան մը զոր կը պարտէր Պ. Ռիտէրի։ Թէեւ այժմ ուրիշ գործակալութիւն մը յաջորդած է Հավասի, բայց այս վերջինն իր դրասենեակները կը պահէր միշտ ասա և կը շարունակեր հեռագրական յարաբերութիւններ Եւրոպիոյ հետ։

Հավասի հանդուցեալ անօրէնն բաւական ընկերական անձ մըն էր։ Լաւ յարաբերութիւններ ունէր պաշտօնական շրջանակաց և դեսպանական մարմնոյն հետ։

Թաղարկաւորութիւնը վաղը պիտի կատարուի ի Բերա։

ԳԻՒՂԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս · Իրատէով, Սեբաստիոյ Տիվրիկ գաւառակին Պախթիար անուն գիւղը պիտի փոխադրուի նոյն գիւղէն մէկ ժամ հեռուն գրանուած Աղաճ անուն անգործածելի գեռնոյն վրայ, որովհետեւ Պախթիար գիւղի մօտէն անցնող գետակը յորդելով գիւղին արեւմտեան կողմը քառասուն քայլ տարածութեամբ լիճ մը գոյացած և այդպէս գիւղին տուներու հիմերը խախտելով զանոնք փլչելու վտանգ սպառնացող վիճակի մը մէջ թողած է։

Նոյնպէս որոշուած է գիւղացիներէ 92 անձանց, որք նիւթապէս անկարող են, բնակութեանը համար շինուելիք տան և վեց տուներու գործաւորաց ծախուց և այլոց համար իւրաքանչիւրին հազարական զրուշէն 16,000 զրուշ տալ և այս գումարն անցնել 1308 տարւոյ եղամացոյցին մէջ։

ԵԷՄԷՆ

Եէմէնի գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ տեղական-գնդապետ Հասան Շիւքրի պէյի հրամանատարութեամբ Զէյտիյէ գաւառակը զբաղուած զինուորք ցիրուցան ըրեր են այն կողմերը ապաստանած յիւղազարները։ Հասան Շիւքրի պէյ Պէնի Ամամ գիւղախումբի որոյ գանձումը կանոնաւոր վիճակի մը մէջ գտնէլ յետոյ զօրաբանակին կեդրոնը վերադարձեր է։

—Մոտէն շրգենաւով Հոտէյտա ժամանող զինուորք երեք մասի բաժնուելով Եէմէն ղրկուած են։ Առաջին մասը կը կազմէին 535 զինուորներ և երկրորդը 500է աւելի, որք զօրաբանակի կեդրոնը ժամանելով զինուորական նուագածուաց խումբերու կողմէ ընդունուեր և բարեհաղթութիւնք եղեր են վասն կենաց Վեհ · Սուլթանին։

Երրորդ մասն եւս հրամանատարին կողմէ տրուած հրամանի մը համաձայն, Հոտէյտայէն ուղղակի Հիւճճէ ղրկուեր է։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Կիրակի օրը մեծ հանդիսի տեղի ունեցաւ ի Ֆենէր՝ պուլկարաց եկեղեցւոյն հիմնարկէքի արարողութիւնը։ Պատարագէն ետք, պուլկարաց Գեր. Եկզարքը՝ Տ. Յովսէֆ շրջապատեալ կրօնական դասէն՝ օրհնեց անկիւնաքարը։ Յաւարտ արարողութեան, աղօթքներ կարդացուեցան վասն կենաց եւ բարօրութեան Վեհ · Սուլթանին։ Ներկայ էին, պուլկարական գործակատար Պ. Տիմիթրօֆ և կինը՝ գործակալութեան և դիւանական պաշտօնէից հետ, ինչպէս նաեւ պուլկարաց բոլոր երեւելիները։ Աւելի քան 2000 պուլկարք ներկայ գտնուեցան պատարագին և արարողութեան։ Մի ժամէն, 120 անձանց սեղան մը տրուեցաւ պուլկարական վարժարանին մէջ։ Աղանդերն, Գեր. Եկզարքն առաջին բաժակը պարպեց Վեհ · Սուլթանին կենացը, և հայերէն բաժակը յայտնեց պուլկարաց երախտագիտութիւնն առ Վեհ · Սուլթանն։ Այս բաժակաճառ ջերմապէս ծափահարեցաւ ներկայից կողմէ։ Ապա, Պ. Տիմիթրոֆ բաժակ առաջարկեց Գեր. Եկզարքին կենաց։

Յաւարտ հայկերգութեան, գրեթէ բոլոր ներկայք նաւակներով Քեալըտխանէ դացին պտըտելու։ Գուլկար սեղանաւոր Պ. Սթանոիվ ինք վճարած է այս պտոյտին ծախսերը։

Ցեղերի պուլկարական եկեղեցւոյն հիմնարկութեան առաջին շինութիւնները 35 տարի առաջ սկսուած են։ Եկեղեցւոյն անունն է Ս · Ստեփաննոս։ Վարագիցներուն երկայնութիւնը սկսալ հաշուած էր այն ատենը, և որովհետեւ ծովեզերը կը գտնուի, հիմերը վար իջած էին։ Այս և ուրիշ պարագայից բերմամբ, անվից ի վեր շինութիւնը դադրած էր։ Անցեալ տարի միայն պուլկար կառավարութիւնն որոշեց նորէն սկսել շինութեանց, զորս յանձնեց ճարտարապետ Ագնաւոր էֆէնտիին։ Այժմ, հիմերը, յոյժ ամուր, լմնցած են. 120,000 ֆրանք ծախսուած է։ Եկեղեցին պիտի շինուի յեւրոպա յանձնարարուած երկաթով ի գին 250,000 ֆրանքի։ Արաքին դարդերը կալվանացեալ զինկոյկ պիտի ըլլան։ Իսկ խորանը՝ Զուլիցերիոյ մէջ պիտի շինուի քանդակազարդ։ Եկեղեցւոյն երկայնութիւնը պիտի ըլլայ 34 մեթր և լայնութիւնը 14 մեթր։ Զանգակատան բարձրութիւնը պիտի ըլլայ 35 մեթր։

Եգիպտոսէն կը գրեն թէ Ծաղկանոց եւրեան եղած է ի Սիւէզ և սաստկապէս կը ճարակի։

—Երեկ, Սկիւտարի ծովեզերքն Օսման անուն մարդու մը դիակը գտնուած ըլլալով ոստիկանութեան պաշտօնեայք քննութեան ձեռնարկեցին։

—Երեկ առաւօտ Օտեսայէն եկող ռուսական «Զարիձա» շոգենաւը խարսխելի մը մօտենալու պահուն մանչուկ մը ընկղմեց։ Նաւահանգստի վերատեսչութեան շրջանակէն օգնութեան փութալով ազատեց մէջը գտնուող երեք նաւաստիները։

—Երեկ գիշեր ի Խաղիով Մէհմէտ էֆէնտի անուն մարդ մը անձնասպանութիւն փորձեց ինքզինքը ծանրապէս վիրաւորելով։ Մէհմէտ էֆէնտի կը դարմանուի և քննութիւնք կը կատարուին անձնասպանութիւն փորձելու շարժառիթը երեւան հանելու համար։

—Ի Բերա Դըլ-Պուրնու բնակող Մարի անուն վատահամբաւ կին մը Մանիքա անուն ուրիշ կին մը գանակոծած ըլլալով, այս վերջինը մեռեր է։ Մարի ձերբակալուած է։

—«Թարիգ» կեսանայ թէ վախճանեալ Սէմէտ Վէֆիգ փաշայի գրատան մէջ գտնուած օտար լեզուաւ հաղուագիր գրքերն Եւրոպա պիտի դրկուին անդ վաճառուելու համար, որովհետեւ հաւանական կը թուի թէ հոս գնող մը չպիտի ըլլայ և եթէ ըլլայ իսկ, Եւրոպայի մէջ աւելի գնով պիտի ծախուին։

—Զմիւռնիայէն կը գրեն թէ Գուրնօվա գնացող կառախումբը մարդ մը կոխոտեր է, որ քիչ յետոյ մեռեր է։ Այդ մարդ դիտմամբ ինքզինքը կառախումբին ներքեւ նետած է երեր անձնասպան ըլլալու համար։

—Զմիւռնիոյ «Խրատէր» լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Ֆրանսայի այգիները ցուրտէն աւրուած ըլլալով, Զմիւռնիոյ մէջ սև չամիչի առեւտուրն ոգեւորութիւն մը ստացեր և մէկ քանի օրուան մէջ 2000 պարկի չափ սև չամիչ ծախուեր է 22 էն 24 դրուշ գնով։

Նոյն լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ ի Գասապա քամպանի գործարան մը այրելով 3000 ոսկւոյ չափ վնաս մը եղեր է։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ

Գերման զրագէտ մը, որ գիտէ ֆրանսերէն և ռուսերէն, նաեւ մասամբ անգլիերէն և իտալերէն, պարարտ է գերմաներէն լեզուի եւ գրականութեան դասեր տալ դիւրամատչելի պայմաններով։

Դիմել էբիրօ և Եանինա պանդոկ, (թիւ 8,) Ղալաթիա, Ցունաց Բանալեա եկեղեցւոյն դիմաց։ 1—3

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆ

ՏՈՔԹ · ՎՈՒԼՓՈՎԻՉԻ ՍՊԱՆԻՉՔ

ՆԻՍ Ե.

27 ԱՊՐԻԼ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Երէկ, եղեռնադատ ատեանին առջեւ տեղի ունեցաւ Տոքթ · Վուլքովիչի սպանութեան գործին համար ամբաստանեալ անձանց հինգերորդ և վերջին դատավարութիւնն, ընդ նախագահութեամբ Շեվկը պէյի։ Ներկայ էին ընդհանուր դատախազ Խալիտ պէյ, ամբաստանելոց փաստաբաններն՝ Սարաճ Թորոս էֆէնտի ու Սուլհի պէյ և անձնական դատախազի փոխանորդներն՝ Պ · Պ · Էսվէն Բիրս ու Կրէկուար Վիճին և Գէորգ էֆէնտի Պիւլպիւլեան։

Ամբաստանեալներն՝ ընդ հսկողութեամբ՝ դատարան բերուելով՝ դատավարութիւնը սկսաւ ժամ 6 ին։

Նախագահը յայտարարեց թէ նախորդ նստին մէջ տրուած որոշման մը համաձայն, բերուած էին Ոստիկանութեան նախարարութեան այն բոժիշկներն որք Մէրճանի աչքերը քննած էին։ Նախագահը յարեց թէ պիտի լսուին յայտարարութիւններն այդ բժիշկներու, որք են գնդապետ Սալիմ պէյ, կոմիտաս պէյ և Ալրիճ էֆէնտի։ Բժիշկներու ունկնդրութիւնը սկսելու պահուն, երբ օրինական երդումը պիտի ընէին, ընդհանուր դատախազն օրինաց հակառակ դատաբժիշկներու երդումն, որք իբրեւ վկայ ներկայացած չէին։ Ասոր վրայ դատաւորք խորհրդակցութիւն մը կատարելով որոշեցին որ բժիշկները օրինական երդումը կատարեն։ Հետեւաբար բժիշկներն ըստ այնմ երդում ընելէ յետոյ, յայտարարեցին թէ Մէրճանի աչքերուն վրայ տեսնելու անկարողութեան ոեւէ նշան տեսնուած չէր եւ թէ իրենք այդ պարագան գործնական ու գիտական փորձերով հաստատէլէ յետոյ առած էին իրենց որոշումը։

Բանտին պահապաններէն Մուսթաֆա, որ նոյնպէս բերուած էր, յայտարարեց թէ Մէրճան գիշերները կանոնաւոր կերպիւ կը քալէր և աչքի տրկարութեան ոեւէ նշան ցոյց չէր տար։

Ամբաստանելոց փաստաբաններուն կողմէ եղած մէկ քանի հարցումներէ յետոյ, ընդհանուր դատախազն իր դատագիրը կարդալով պահանջեց որ ամբաստանեալք իբրեւ ոճրագործ ճանչցուին։ Ամբաստանելոց փաստաբանք Սարաճ Թորոս էֆէնտի և Սուլհի պէյ խօսեցան իրենց պաշտպանողական ճառերն, յայտարար որոյ դատաւորք խորհրդակցութեանց սենեակը քաշուեցան և պահ մը յետոյ վերադառնալով, քարտուղարը կարդաց դատապարտութիւնն, որ այսպիսի։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Պատժոյ կէտին համար եւս խորհրդակցութիւն կատարուեցաւ և մեծամասնութեամբ տրուած որոշման մը համաձայն՝ Մէրճան և Խրիսթօ մահուան դատապարտուած են։ իսկ փախստական Նաում ու Նիքոլի տասն և հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան ու քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու։

Յաւարտ ընթերցման դատավճռոյն, ամբաստանեալք ընդ հսկողութեամբ դուռնս տարուեցան։

ԱԶԴ

ՕՍՄ · ԾԽԱՆՈՅԻ ԲԼԺԻԻ

Յառաջիկայ յունիս 1 13ին, միջօրէին նաք ժամը 1ին (Ը. Ե.) օսմ · ծխախոտի Բէժիի ընդհ · կեդրոնատեղւոյն մէջ ի Գալաթիա, պիտի ձեռնարկուի 2,200 խորանարդ մեթր տախտակի հայթայթման նուազագոյնի։

Ցանձնառութեանց տեսրին մէկ օրինակը պիտի յանձնուի այն ամէն անձանց որք ինքզինքն զայն ընդհ · տնօրէնութենէն (Գ · ճիւղ)։

ԸՆԴՀ · ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս 24 ապրիլ 1892

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 9 մայիս։—Թագաւորն այսօր ժամ մը խորհրդակցեցաւ Պ. Քրիսպիի հետ, որ եկած է Նաբոլիէն։ Նոյնպէս պիտի տեսակցի Պ. Մանարտելլիի հետ, որ Պրէչիաէն կը դառնայ։

ՖԻՈՒՄԷ, 9։—Գերմանիոյ կայսրը հեռագիր մը ուղղեց Հոռոս կոմսին ընտանեաց, շնորհաւորելով իրենց աղջկան՝ Մարկերիթա քսանեմեկամեայ կոմսուհւոյն հարսնախօսութիւնն Հերպերթ որ Պիզմարք կոմսին հետ։

ԼՈՆՏՈՆ, 9։—Անգլիական կառավարութիւն, Սպանիոյ ծայրայեղ պահանջմանց պատճառաւ, խզեց անգլեւսպանական առեւտրական դաշնագրին բանակցութիւնները։

ՓԵՇԹԱ, 9։—Հունգարիոյ առեւտրական նախարար Պ. Կ. Պարոչ մեռաւ։

Վակատան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 28 Մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԴՐՈՅ

3 ամիս Լոնդոնի վրայ	110 1/2
» Բարիզի »	22 90

Օսմանեան Բանսորիտ

Երկէկ տարեայ գոյ. [Մինչ. Դ. Սերի]	22 01 1/2
Բերոյի մէջ »	— —
Առաւօտեան բացուելուս »	22 5 1/2
Կէս օրին »	22 05
Թաղվելիքը Օսմանիէ երկու գոյ.	82 28
» » Ժամ Ցին	82 35

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԼԹՈՅՑ

Փոխառութիւն Ա. Սերի	30 15
» Բ. »	28 30
» Գ. »	22 05 1/2

ԲԱԺՆԵՏՈՒԹԻՒՆ

Ոսմանիէ ժէնէրալ	Ազգ. Լր.	4 18
Փրեսի ժէնէրալ	» »	7 32
Պանք ազ Գոնս	» »	4 30
Սօս. Շանժ. է վարեօր	» »	4 20
Ռէժի	» »	39
Թրամուէյ	» »	5 77 1/2
Բուժէլի երկաթուղի	Ֆր.	79 87 1/2
Լամպերտազի Լաֆրիֆ	Դ. Կ.	9 1/4

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	դրչ.	100
20 Ֆրանքոց	»	87 27
Անգլիական ոսկի	»	110 03
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107
Իմպերիալ	»	89 30
Ֆրիմիցի	»	51 15
Բուպլի թղթադրամ	»	8 55
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	»	108 04
Մանր արծաթ	»	101 10
Մէթալիք	»	98 30
Թասիֆէ	»	18
Տոկոս Ղալաթիոյ [Կարանէ...	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ԲԱՐԶ, 9 Մայիս

Ֆրանսական Ռանթ 3%	97 58
» » 4 1/2%	105 37
Օսմանեան քսանչորսեակ Սերի Դ	20 15
» երկամեայի	79 25
» Բէմիի բաժնեթուղթք	363 12
Պանք Ասման	570 62
Սոսիէթէ ժէնէրալ	— —
Գրեսի Լիոնն	786 25
Իտալական Ռանթ 5%	90 20
Բրիտանիէ Թիւրք (1890)	426
Եգիպտական միացեալ	490
Սամ. մաս. ալ մէճիտիէ	466 87
Օսմանիէ [Օսմանեան քսանչորսեակ]	382 50
Զէր Լոնտրայի վրայ	25 16 1/2

ԼՈՆԴՈՆ, 9

Անգլ. քսանչորսեակ	97 75
Սամ. » Սերի Դ.	20
» » » Ա.	50 75
» » » Բ.	28 87
» » » Գ.	20
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթոման	12 68
Եգիպտական միացեալ (Ֆունտիէ)	96 93
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	90 87
Տօմանիալ (փոխառ. Գոնիլտ)	104 75
Ռուսական 1890	95 43
Աստղի երկաթուղի	20 1/2
Գոռատայի երկաթուղի	12
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 324

Վիէննա, 9

Օսմանեան երկաթուղի	39 90
» Բէմիի բաժնեթուղթք	172
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 75
» Փարիզի »	47 60

ՊԵՐԼԻՆ, 9

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 335
» Փարիզի »	80 90
Բուպլի թղթադրամ	211 65
Օսմանեան երկաթուղի	79 60
Սամ. քսանչորսեակ Սերի Դ.	20
Սամ. Սերի	184

ՆԻԲՕԼԱ ԱՆՏՐԻՍՄԷՆՕ

Ի ՀՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

Գ-էս Ս-ՐԲԱ Պ-ՈՂԷՍ ԲՀՀՏԷՐ Պ-ՂԷ ԲՂԷ- 99

Պ. Նիբօլա Անտրիսմէնօ այս անգամ Եւրոպայէ բերել տուած է լուսանկարչութեան յատուկ քարմաթիւ նորահնար գործիքներ թէ՛ մեծ և թէ փոքր լուսանկարներու պատրաստութեան համար։ Պ. Նիբօլա Անտրիսմէնօ ինքն անձամբ կը հանէ իրեն դիմող քարմաթիւ յաճախորդաց լուսանկարները։ Իբրեւ ապացոյց իւր կատարեալ յաջողութեան և յաճախորդացը հարկ եղած ապահովութիւնը տալու համար կը ծանուցանէ որ եթէ լուսանկար մը առաջին անգամ չյաջողելով տիրոջը կողմէ մերժուի, պատրաստ է երկրորդ անգամ հանել զայն։ Ո՛վ որ կը փափաքի թէ՛ ժան գնով, թէ շուտ և թէ բնականին նման լուսանկար մը ունենալ կրնայ առիթէն օգուտ քաղելով դիմել Պ. Նիբօլա Անտրիսմէնօի լուսանկարչատունն, ուր ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնայ։

Ինչպէս որ յատակ և պայծառ օրերու մէջ, նոյնպէս ամպոտ և մառախլապատ օրերու մէջ եւս լուսանկարը ամենայն յաջողութեամբ պիտի հանուին նոր գիւտերու շնորհիւ։

Զգուշացէ՛ք կարգ մը անձերէ, որք ինքզինքնին իբրեւ լուսանկարիչ կը ներկայացընեն։ 38—90

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱՑ

ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱՑ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՎԱՆ ԵՒ ՑԱՐԱԲԿԻՐ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

«ՄԷՄՓԻՍ» ՇՈՒԵՆԱՒՐ

ՏՐԱՊԻԶՈՆ, 21 ապրիլ

Աւստրիական Լոյդի «Մէմֆիս» շոգենաւն, ուր կը գտնուին ապրիլ 18ին Կ. Պոլսէն մեկնող եկեղեցական և աշխարհական պատգամաւորք, այս առաւօտ ժամ 8½ին (Ր. Ե.) Տրապիզոն հասաւ։ Այդ շոգենաւուն մէջ գտնուող պատգամաւորներն էին, ինչպէս գիտէք, Ս. Երուսաղեմայ եկեղեցական պատգամաւոր Գեր. Սահակ եպիսկոպոս և աշխարհական պատգամաւոր Յարութիւն էֆ. Թորոսեան, Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Գեր. Ստեփան եպիսկոպոս Յովակիմեան և նոյն վիճակին աշխարհական պատգամաւոր Հաճի Գասպար էֆ. Գասպարեան, Եգիպտոսի առաջնորդ Գեր. Գէորգ Ծ. վարդապետ Իւթիւճեան, Կեսարիոյ առաջնորդ Գեր. Տրդատ Ծ. վարդապետ Պալեան և նոյն վիճակին աշխարհական պատգամաւոր Համբարձում էֆ. Մոսուիչեան, Եւդոկիոյ և Ամասիոյ պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Եղիշէ Ծ. վարդապետ Այվազեան և Պուրսայի հայոց հոգեւոր հովիւ Գեր. Գէորգ Ծ. վարդապետ Երէցեան։

«Մէմֆիս» շոգենաւը, կ. Պոլսէ մեկնած իրիկունը, Գալագներն անցնելէ յետոյ, մշուշի բռնուած էր, որ բաւական մառոգութիւն պատճառած էր ուղեւորաց։ Ապրիլ 19, կիրակի օրը, միջօրէէն յետոյ ժամ 4½ին (Ր. Ե.) Իմնէպօլու հասած և մէկ ժամէն իր ճամբան շարունակած էր դէպ ի Սամսուն։

Երկուշաբթի, 20 ապրիլ, առաւօտուն Սամսուն հասած էր։ Տրապիզոնի նոր կուսակալ Վահէ Գասրի պէյ իր որդւոյն հետ «Մէմֆիս»ի մէջ գտնուելուն, Սամսունի կառավարիչը՝ բազմաթիւ պաշտօնէից ընկերակցութեամբ՝ շոգենաւ գնացած էր բարի գալուստ մաղթելու և իր յարգանքները մատուցանելու։ Շոգենաւ գնացած էին նաև տեղւոյն քահանայն և բազմաթիւ ազգայինք յորս Ազն. Կարապետ էֆ. Սրվանեան, տոնօրէն Օսմ. կայս. Պանքայի մանաձիւղին, Մեծ. Կարապետ էֆ. Իրէքեան, վաճառական ի Սամսուն և այլք։ Աւստրիական շոգենաւն 5 ժամ Սամսունի առջեւ կենալէ յետոյ, մեկնած էր երեկոյեան մօտ։ Այս առաւօտ, եւր. ժամ 8½ին խարխիս նետեց Տրապիզոնի առջեւ։ Վահէ. կուսակալը ցամաք ելաւ ընդ առաջ եկող պաշտօնէից ուղեկցութեամբ։

Քիչ յետոյ, ցամաք ելան նաեւ եկեղեցական ու աշխարհական պատգամաւորք և տեղւոյն քահանայից առաջնորդութեամբ եկեղեցիս ու առաջնորդարանն այցելելէ յետոյ, կառավարական պաշտօնատունը գնացին իրենց յարգանքը մատուցանելու։ Կուսակալ Դատրի պէյին։ Ն. Վահեմբիւն մեծարալից ընդունելութիւն ըրաւ և հրամայեց որ իսկոյն տրուին նաեւ անցագրերն Ակնայ եկեղեցական ու աշխարհական պատգամաւորաց որք արդէն Տրապիզոն հասած կ'սպասէին։

Պատգամաւորք, խորին շնորհակալութիւն յայտնելէ յետոյ Վահէ. կուսակալին, շոգենաւ դարձան որ միջօրէէն յետոյ ճամբայ ելաւ դէպ ի Պաթում ուր կը հասնի վաղը, 22 ապրիլ, շաբաթ։

* * *

Մ. Խ.—Կ. Պոլսէն՝ ապրիլ 15, շաբաթ։ առաւօտ ռուսական «Ազոֆ» շոգենաւով մեկնող առաջին պատգամաւորները, Գեր. Մեսրոպ եպիսկոպոս Սուքիասեան՝ առաջնորդ Ադր. Պոլսոյ և նոյն վիճակին աշխարհական պատգամաւոր Մաքսուտ էֆ. Սանտրճեան, Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան՝ առաջնորդ Բուսոսթոյի և նոյն վիճակին աշխարհական պատգամաւոր Տոքթ. Ցակոբ էֆ. Նէվրուզեան, Գեր. Ներսէս Մ. վարդապետ Ալանեան և նոյն վիճակին աշխարհական պատգամաւոր Գարեգին էֆ. Բաբազեան, և Երզնկայի առաջնորդ Գեր. Յովհաննէս Ծ. վարդապետ Արշարունի, ապրիլ 19, կիրակի օրը Պաթում ժամաներ են, ուր կը գտնուէր արդէն Կ. Պոլսոյ աշխարկական պատգամաւոր Տիգրան էֆէնտի Կիւմիւշկիրտան։ Տեղւոյն քահանայք և ազգայնոց խումբ մը շոգենաւ երթալով դիմաւորեր են զանոնք և ուղղակի եկեղեցի առաջնորդեր են, ուր ներկայ գտնուեր են պատարագին։ Գեր. Հմայեակ Սրբազան քարոզ խօսեր է։ Յաւարտ եկեղեցական արարողութեանց, պատգամաւորք խմբովին այցելութիւն տուեր են քաղաքին օսմ. հիւպատոս Վահէ. Պէհա պէյին որ մեծարանօք ընդուներ է զանոնք։ Կիրակի ցերեկ և գիշեր հացկերոյթք արուեր են ի պատիւ պատգամաւորաց որք յայսրդ օրը, երկուշաբթի, 20 ապրիլ, առաւօտեան կառախումբով Թիֆլիզ ուղեւորեր են։

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՔ

ԱՐԱԲԿԻՐ, 13 ապրիլ

Անագան ուրեմն հասաւ հոս Էջմիածնի Ս. Սինոդին կողմէ պատրաստեալ հրաւիրագիրն, որ ի մասնակցութիւն յառաջիկայ կաթողիկոսական ընտրութեան՝ կը հրաւիրէր ի դիմաց վիճակիս մի եկեղեցական և մի աշխարհական պատգամաւոր, եւ Պատրիարքական շրջաբերականն՝ որ հրահանգ կուտար փութացնելու աշխարհական պատգամաւորին ընտրութիւնն։ Արժ. Առաջնորդ. Փոխանորդ Հայրն իւր կողմանէ իբր եկեղեցական պատգամաւոր ընտրած էր արդէն զաբրիշնորհ Տ. Ներսէս քահանայ Պալթեանն, որ իւր գործն ընտրութեամբն ու խոհեմ ընթացքովն՝ տեղւոյս ամբողջ հայ ժողովրդեան համակրանքն ու սէրը յինքն գրաւած է։ Գաւառական ընդհ. ժողովն նկատելով ժամանակի սղութիւնն և խնդրոյն սահպողականութիւնն, Զատկական տօնի երկրորդ օրը անմիջապէս ի նիստ գումարեցաւ, աշխարհական պատգամաւորին ընտրութիւնը կատարելու համար ըստ օրինի։ Նախ, կարդացուելով Ս. Սինոդի հրաւիրագիրն ի հանգիստ հոգւոյ Տ. Տ. Մակարայ հանգուցեալ կաթողիկոսին եւ ի բարւոք ընտրութիւն պատգամաւորին՝ յոտնկայս կատարուեցաւ պատշաճաւոր աղօթք, եւ ապա ձեռնարկուեցաւ օրինական գործողութեան։ Թէեւ Արաբկիրու մէջ, այդ փափուկ պաշտօնին յարմար անձնաւորութիւնք չէին պականեր, թէև կային այնպիսիներ, որ կրնային իբենց գաւառին պատուաւոր ներկայացուցիչը լինել, սակայն որովհետեւ ժամանակը սուղ էր եւ կարճ մէջտեղի մէջ չէին կարող իւրեանց անձնական գործերն կարգի դնելով մեկիկ մասի անմիջապէս, հարկ եղաւ աշխարհական պատգամաւորն ընտրել զուրբերէն։ Լուրջ խորհրդակցութենէ մը յետոյ, ժողովական տեսքը՝ որ ի քաղաքիս ներկայից մեծամասնութիւնն կը կազմէին՝ յատկապէս պատրաստեալ ցանկի մը վրայէն, գաղտնի քուէարկութեամբ պատգամաւոր ընտրեցին ընկ Արաբկիրցի եւ այժմ ի Կարին բնակեալ՝ Մեծ. Մ. Փիլիպպոս էֆէնտի Եկաւեան, առ որ Արժ. Առաջնորդ Փոխանորդ հայրն հեռագրաւ անմիջապէս ծանոյց ընտրութիւնն։ Բայց, որովհետեւ Եկաւեան էֆէնտի երկու օր հոքը, մեր Առաջնորդարանին ուղղեալ հեռագրաւ մը յայտնած էր թէ իւր անձնական անյետաձիգ գործերուն ընդդիմի կարգադրումն անկարելի լինելով՝ չկրնար իբր պատգամաւոր երթալ ի Ս. Էջմիածին, գաւառական ժողովն կրկին ստիպուեցաւ ի նիստ գումարել յընտրութիւն այլոյ ուրուք։ Այս անգամ, նոյնպէս օրինական եղանակաւ, աշխարհական պատգամաւոր ընտրեց զԱկն. Տիգրան էֆ. Կիւմիւշկիրտան, զպատգամաւորն Կ. Պոլսոյ։ Սոյն վերջին ընտրութիւնն եւս անմիջապէս հեռագրաւ հաղորդուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանին եւ Ակն. ընտրիչին, թըղթատար սուրհանդակաւ հարկ եղած պաշտօնական գրութիւնքը յղելու որոշմամբ։ Ուրախ եմք որ Գաւառիս ընդհ. Ժողովն՝ յաջողեցաւ պատգամաւոր ունենալ երկու այնպիսի անձնաւորութիւններ, այք իրենց անձնական չքնաղ յատկութեամբ ու պատուաւոր դիրքովն հանրածանօթ են եւ պատուաւոր ամբողջ Թեմօրէից Արաբկիրու։ Այսօր կամ վաղը Տ. Ներսէս հայր կը մեկնի ասոնք երթալու համար յէջմիածին։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՔ

ՎԱՆԱՅ, ԼԻՄ-ԿՏՈՒՅՑԻ ԵՒ ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ

ՎԱՆ, 15 ապրիլ

Կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու համար էջմիածնի Ս. Սինոդի երեք հրաւիրագիրներ զրկուած էին տեղս, հանդերձ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր շրջաբերական հրահանգին, մին ուղղեալ առ Գեր. Պատ. փոխանորդն Վանայ Տ. Յովսէփ Ծ. վրդպ. Այվազեան, երկրորդն առ վանահարս Լիմ և Կուտց Անապատներու եւ երրորդն առ Ամեն. Տ. Խաչատուր Կաթողիկոսն Աղթամարայ։

Վիճակիս Պատ. փոխանորդ Գեր. Այվազեան հայրն յիշեալ հրաւիրագիրները ստանալով, փութաց ըստ հրահանգի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, տեղւոյս նորընտիր Գաւառ. Երեսփ. Ժողովը մարտ 13ին ի նիստ հրաւիրել աշխարհական պատգամաւորն ընտրելու համար։

Գաւառ. Ժողովն քուէից առաւելութեամբ աշխարհական պատգամաւոր ընտրեց իւր ատենապետ Մեծ. Մանուէլ էֆ. Անանեան, որ «Փորձ» հանդիսի մէջ հրատարակած ուսումնասիրութիւններովը ծանօթ է արդէն։ Գեր. Յովսէփ Ծ. Վ. Այվազեան նոյն նստին մէջ յայտարարեց որ ինքն եւս պատրաստ է աշխարհական պատգամաւորի հետ մեկնիլ ի Ս. Էջմիածին և վիճակիս կրօնական դասուն կողմէն մասնակցիլ Ամենայն Հայոց Հայրապետի ընտրութեան։

Լիմ և Կուտց անապատներու թեմական գիւղացիք և երկու վանքերու միաբանութեան ներկայացուցիչք եւս հաւաքուելով ի Լիմ Անապատ, քուէից առաւելութեամբ եկեղեցական պատգամաւոր ընտրեցին Լիմ Անապատի միաբան Արժ. Բարթուղիմէոս վարդապետ Տիլօեան, իսկ աշխարհական պատգամաւոր Մարկոս էֆ. Նաթանեան։

Աղթամարի Գաւառ. Ժողովն եւս վիճակին աշխարհական պատգամաւոր ընտրեց յիշեալ վանուց Վանայ գործակալ մեսի. Յովհաննէս աղա Պապիկեան։ Իսկ Ամեն. Խաչատուր Կաթողիկոսն եւս եկեղեցական պատգամաւոր ընտրեց նոյն վանուց միաբան և իւր եղբօրորդի Եղիշէ վարդապետ Հայրապետեան։

Զատկի տօներէն յետոյ յիշեալ վեց եկեղեցական և աշխարհական պատգամաւորք հաւաքուեցան ի Վան, մեկնելու համար ի Ս. Էջմիածին։ Կուսակալ Վահէ. Պաշրի փաշան Կեզր. կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեց պատգամաւորաց անցագիրները տալու համար։ Գեր. Յովսէփ վարդապետն և Լիմ անապատի վանահայր Պողոս եպիսկոպոսն եւս հեռագիրներ ուղղելով ի Պատրիարքարան, կառավարական արտօնութիւնը փութացնել տալ խնդրեցին։ (1)

Առ այժմ Խաչ Ժողովն Մ. Անանեան էֆէնտիի հրաժարականը չընդունեց, այլ քուէից առաւելութեամբ նոյնս, փոխանորդ ընտրեց Պ. Խաչատուր Դարբինեան՝ ուսուցիչ, որպէս զի եթէ Անանեան էֆ. մինչ մեկնելու օրն չը բուժուի, նորա փոխարէն նա երթայ իբր աշխարհական պատգամաւոր վիճակիս։

(1). Ինչպէս որ երէկ ծանուցինք, ապրիլ 20 երկուշաբթի արդէն տրուած են կառավարական հրամանք՝ պատգամաւորաց առաքման համար։

ՊԶՏԻԿ ԲԱՆԵՐ

Մասնի վերջին թիւին մէջ պաշտօնական մը, աշխատակից մը, դպրոցական մը դիս կը թշնամանէ։ Գ. Զօհրապի քրոնիկն, որուն երեք հատուածներուն յանկերդն լինձ դէմ նախատինք մին է, աւելի ցաւ կը պատճառէ լինձ քան զայրոյթ։ Երբ Ջոնէսի բառը՝ անբացատրելի հրճուանքով մը վերջնականապէս ճակատս կը փակցնէ, երբ «Երեկի տղայ», «Թոթովախօս», «պարծուկ հնգկհատ» կը կոչէ զիս, պզտիկ զարմանք մը չեմ կրնար զսպել իր կարծիքի յանկարծական այս կերպարանափոխութեան վրայ, ես որ իմ մէկէ աւելի գրուածներուս համար իր շնորհաւորութիւններն ընդունելու բաղդը վայելած եմ։ Եւ կը մտածեմ թէ դիս մնաց մէջ և ուռուցիկ ոչնչութիւն մը նկատելէ յետոյ Մասնի խմբագրապետն ինչպէս հաճեցաւ իմ առջին յօդուածս հրատարակել իր համեստ թերթին մէջ։

Եթէ ես,—Նորերու յեսիները՝ արժանիքով և ժամանակագրութեամբ,—քանի մը հիներու արհամարհանքին դէմ արդի գրողները պաշտպանել ուզեցի, առիկա ոչ ծառոյս մին էր լինձ համար, որուն պէտք չունիմ, քանի որ բաւական շատ կ'արատաղրեմ արդէն, ոչ ալ ուրիշներ գովելով փոխադարձ գովեստ ստանալու յոյսը, զոր երբէք չեմ ունեցած, որովհետեւ ես կը գրեմ պարզապէս մղուած գրականութեան համար ունեցած բուռն, տարաժերժ սէրէս որ հիանդութիւն մը գարձած է։ Իմ փափաքս էր միմիայն գոհացում մը տալ իմ գրական ճաշակներուս և ձգտմանցս։ Բայց իմ անկեղծութիւնս յաւակնութիւն կոչուեցաւ։ և իմ գաղափարներէ աւելի իմ տարիքս և անձս նկատի առին։

Զօհրապ էֆէնտիի կը յիշեցնեմ միայն, թէ որ Մասնի վերջին թիւին քրոնիկին մէջ յանկարծ կը համեստանայ եւ ոսանաւոր թատերգութեան ծանօթութեան մէջ գրեթէ սկսնակի ձեւը կ'առնէ, կը յիշէ նեմ Եէլլաֆոնի մէջ իր հրատարակած յօդուածները Պէպերեան էֆէնտիին դէմ հնով խնդրոյն առթիւ։ ուրիշ չատ մը նախատինքներու հետ, կարծեմ «Հայկազան» կոչած էր զայն և անկարող անտեսական, ընկերական, խմբասիրական խնդիրներու մէջ մտնելու, որպէս է հնով խնդիրը։ Բայց ասոնցմէ հիմայ փոխուած են։ Հոս դրդրոյի պարզեւաբաշխութեան հանդիսի նկարագրութեան մը մէջ, Զօհրապ յանկարծ կ'ելլէ պերճախօս կը գտնէ Պէրպէրեան էֆէնտին։ ան ալ «Կիրակնաւուր խօսքեր»ուն մէջ անոր երեք թէ չորս վկայականները կը յիշէ՝ ազգին ամենէն զարգացեալ մտքերէն մին անուանելով զայն։ Է՜հ, բնականաբար այս սիրուն գովասանքներուն մէջ հին գէպքերը կը մոռցուին։ Եւ դեռ իմ մութիւս իրերագովութեան խօ՞սք կ'ընեն։ և համեստութեան դա՞ս ալ կուտան ուրիշներուն։

Սկսաք մին ալ կ'ուզեմ ուղղել։ Ինչո՞ւ զիս կը նկատեն իբր խմբատակ մը որ կը կարծէ թէ մեր գրականութիւնն ու լեզուն կը սկսի հիմա գրող չորս հինգ անձերէն։ Ես հիներէն մաս մը միայն ճշմարտապէս հին գտած էի, մինչ ուրիշ բաւական սատար մաս մըն ալ ոչ միայն յարգելի, այլ և մեր նախորդները, մեր գաղրոյին սահմանիներն հաշուած եմ։ Մոռցա՞ն պիկա։ Ինչո՞ւ յաւակնոտ կը սեպնեն անձ մը որ կը խոնարհի Մամուրեաններու, Ալիշաններու, Օտեաններու, Դուրեաններու, Թերզեաններու, Եղիաներու առջեւ, որք հին են՝ բայց որք հինցած չեն այդ միւսներուն պէս։

Եւ հիմայ, հակառակ բոլոր լինձ դէմ գրուածներուն, հակառակ նոյն իսկ բոլոր այն անարգիւ վարմանց որով ոմանք իմ ներքին կեանքիս իսկ հոմարձակեցան դպչիլ, հակառակ գձուձ խեղաթիւրմանց և վիրաւորիչ ըմբռնցութեանց, ես իմ կարծիքներս վրայ մէջտ անյողդող մնացած եմ, որչափ ալ կարեւորութենէ զուրկ ըլլան անոնք։ միշտ կը նկատեմ թէ արդի հայ գրականութիւնն, —ազգատ, այո, բայց ոչ ամուլ, —չատ ստէպ կենդանի է քան նախորդն ընդհանրապէս, թէ Պէրպէրեան էֆ. (հայ գրականութեան գլխաւոր դէմքերէն մին ըլլալով հանդերձ) յաճախ հռետոր մին է քան գրագէտ, և թէ Գ. Զօհրապ էֆ. (զոր պէտք չէ գատել իր վերջին Մասնի մէջ գրածներէն) մին է մեր ամենէն հզօր և ամենէն փայլուն գրիչներէն։

25 ապրիլ 92 ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ

ՀԱՅՔ Ի ՊԱԹՈՒՄ

ԲԱԹՈՒՄ, 6 ապրիլի։—Սեւ ծովի արեւելեան ափի բոլոր երկայնութեամբը, Անապայից մինչեւ Փոթի, վերջին 10 տարիներուս լցուել են բաւական թուով հայ գաղթականներ։ Նրանք պարապում են երկրագործութիւնով, գլխաւորապէս ծխախոտի յանքսով։ Նրանք գաղթել էին այդ կողմերը աղքատ, իսկ այժմ բարկացող կենցաղավարութիւն ունին։ տարեցտարի այդ գաղթականների թիւը եկողներով աւելանում է, լցնում են գիւղերը կամ չինում են նոր գաղթավայրեր։ Նրանք մուտցուած են մեր հոգեւոր իշխանութիւնից։ այդ երկիրը պետական կարգադրութեամբ հաշուում է Թիֆլիսի թեմի վրայ։ Թիֆլիսի նախկին առաջնորդը 5 տարի առաջ այցելեց այդ կողմերը։ Կ'սպասէինք թէ նրանց համար մի օգուտ կը բերէր այդ այցելութիւնը։ բայց այն ժամանակում արած խոստումները մնացին միայն խոստումներ և մուտցութեան տուեցան։ Անցեալ 1891 թուին թեմիս ներկայ Սրբազան առաջնորդն յանձնարարութեամբը Փոթի քահանայ տէր Յակոբ Թուցեանցը գնաց այդ կողմերը։ երկու ամսաչափ պարտելով նա կազմեց մի բաւական հետաքրքիր վիճակագրութիւն և ներկայացրեց Սրբազանին։ բայց ախո՜ս, որ մինչ օրս Արժ. քահանան էլ գրա մասին մի բան չը հրատարակեց ու մեզ մանրամասն չը ծանօթացրեց այդ գաղթավայրերին հայերի նիստ ու կացի, նրանց թուի, ներքին ու արտաքին, նիւթական եւ բարոյական կացութիւնների և այլ վիճակագրական հանգամանքների հետ։ Հետաքրքիր էր կազմել և տասնամեայ վիճակագրական աղիւսակ նրանց ծնունդեան, պսակի և մահուան քանակի, հետեւապէս և կլիմայական յայտնի կամ անյայտնի ազդեցութիւնների մասին։

Վերեւում ասացի, որ հոգեւոր ծայրագոյն իշխանութիւնը նրանց մուտցութեան է տուել և ահա ինչու։ Սեւ ծովի արեւելեան և հարաւ-արեւելեան կողմերում, սկսած Անապայից գալով Փոթի, Բուլթայիս, Բաթում, Արդուին և սրանց շրջակայ գիւղերումն ապրում են մօտ 8 հազար տուն հայեր (մինչեւ 25 հազար հոգի), որից 400ի չափ տուն ապրում են Փոթի և Բուլթայիս քաղաքներում և նրանց մօտ գիւղերում, մնացեալից մօտ 5 հազար տուն թիւրքիայի հայ գաղթականներ են և ապրում են Կովկասի արեւմտեան տեղերում՝ Սեւ ծովի ափերում եղած քաղաքներում և գիւղերում (սկսած Անապայից մինչեւ Փոթի), իսկ մնացեալ 300ից աւելի տուն հայերը ցրուած են Բաթումի վիճակում, այն է՝ Բաթում և Արդուին քաղաքներում և սրանց շրջակայ գիւղերում։ Ամենահայաշատ կեդրոնը Բաթումն է, (մօտ 10 հազար հոգի)։ Այս ահագին տարածութեան մէջ կայ չորս գործակալութիւն՝ Մծարա (Սուխումի մօտ) եւ Տանձուտ (Արդուինի մօտ) գիւղերում, Արդուինում և Բուլթայիսում։ Այդ գործակալութիւնները մի մեծանցիչ անկախ անմիջական յարաբերութիւն ունեն Թիֆլիսի վիճակային կոնսիստորիայի հետ։ շատ բան չէ կատարում։ լինում են շատ զեղծմունքներ և փասներ, կորչում է վիճակային արդեանց մեծ մասը, հսկող, ստիպող և կանտրոլ չկայ։ այս չարիքի առաջն առնելու համար աւելի նպատակայարմար կը լինէր՝ եթէ հիմնուէր Բաթումում հոգեւոր կառավարութիւն և այդ չորս գործակալութիւնները ենթարկուէին նրան։ սրանով թէ վերջ կը դրուէր ներկայ գործակալների կամայականութիւններին և թէ եկեղեցական և դպրոցական գործերն աւելի կանոնաւոր և բարեկարգ ընթացք կ'ստանային։ Վիճակը հարուստ է, կարող է թէ հոգեւոր կառավարութեան ծախսը ծածկել և թէ կոնսիստորիայի և Սինոդի հասոյթները լիուլի մատակարարել։ (Նոր-Դար)

* * *

ՆՈՐ ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՑՕՐԻՆԵԱՑ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Բառք 30,000

Տպագր. Նեան Կ. Պէրպէրեան

Սոյն ԲԱՌԱԳԻՐՔ ըստ կարելւոյն կը դիւրացնէ հայ լեզուի ուսումն, Կ'ամփոփէ յինքեան նախնեաց մատենագրութեան բառեր, նորաբանութիւններ, գիւղական ու գաւառական բառեր, այց ամենքն խնամքը հրդուած են շնորհիւ խղճամիտ հետազօտութեանց և օժանդակութեամբ այլ և այլ հեղինակութեանց, որպիսիք են ի մէջ այլոց՝ նորայրի Ֆրանտսայ բառագիրքն, Վենետկոյ գիւղական բառարանն, Նուպարեանն, Տէվրիճանցեանի գրպանի բառարանն։ Մասնցմէ զատ գտնուած ձեռագրեր, բժշկարաններ, տաղեր նպաստած են գործոյն յօրինման։ Բառագրքիս առաւելութիւններէն մին է բարդ և ածանց բառերու ուսումը դիւրացնել գեհատակի նորութեամբ մը։

Մէն մի օրինակն, ընտիր լաթակագմ, կը վաճառի Գրոյց հատ՝ 15, իսկ գաւառաց համար թղթատարական ծախուց պատճառաւ 18 զահեկան։

Կեդրոնատեղի, Կ. Գոլիս, Հաճօ-Բուլղուրան, թիւ 29 վաճառատունն։ Կը գտնուի նաեւ բոլոր հայ գրավաճառաց քով։

Մ. Պ. ԽՈՐԹՈՒՄՃԵԱՆ

Մասնաւոր դասախօսութիւնք

Թուրքերէն և Ֆրանսերէն լեզուաց Ամենամշակ դիւրամատչելի Մահմուտ-Փաշա, Թարագճըլար, Սահաֆիէ խան, վերնայարկ թիւ 8

Գշ. եշ. և Շբ. օրերը ժամ 3էն սկսեալ

ԳԻՏՑԷ.—Առեւտրական և այլ եւ այլ գրութեանց թարգմանութիւնն՝ ֆրանսերէնէ ի հայերէն և ի Թուրքերէն և փոխադարձաբար, գոհացուցիչ պայմաններով։ 4—10

Փարիզի բոլոր վայելչասէր տիկնաց կը գործածեն Տիֆանը, Սառա Պէռնար Փուտրան, և Տիֆան հոսելիցաց վաճառատան միւս բոլոր արտադրութիւնները։

ՊԱՆԳԻ ՍԷՐԹԻՖԻՏ

Զաղուբ, Եանեա, Մէչօվա, Գարբենա, Բրեվեդէ, Լարօս մէկզբերիներէ պուլուման սաաքիրը չահանէ իսարէսի իչուն 308 սէնէսի իլուլը Իպիհասանտան 309 սէնէսի պղտիօսը նիհանեթիսէ գասար մահալինճէ մէկզբի միւնագասատա պուլուման բուղէնը սատնին պէհէր զրեէյի ճէտիսի 320 բարաա մահալի Թալիպի էօհտէսինէ օլուպ չէհրը մաերսը Զինճի կիտի իհալէյի գաթիէսի իճրա օլունճաղընտան պուրաճա իթասընա Թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասքէրի լէվագիմաթ ուսումէյէ տայիրէս

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

15

ՆՈՐԹՀԲԼԷՆ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,439 944
ՀԱՍՈՑՔ 1890 ՏԱՐԻՈՑ 2,488,197

ՆՈՐԹՀԲԼԷՆ ԷՇԻՍՊԸՊԷՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3 975,500
ՀԱՍՈՑՔ 1890 ՏԱՐԻՈՑ 1,048,800

Հինկերութիւնքս պարոյակ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բարեխնամ երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար դիրենք նշանակացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի հետևանքով վնասներ տուած ֆրանսին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — **ՄԱՐԻԹԱՅՄ** — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կ· սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ· ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ· Պոլսոյ վերոյիշեալ երկաք Ընկերութեանց։

Maladies de Poitrine
GUÉRIES PAR LE
SIROP HYPOPHOSPHITE de CHAUX
de GRIMAULT & Cie, Pharmaciens à Paris

Պու շուրուպ էն զիեատե էսկի վագթ-լարտան պէրու Թանըլմիշ օլան շուրուպ-լարտան օլուպ, տպլիտա մէնթատթը ապիմէսի վէ սիրիսը կէօրիւէ կէմիշ տիր։ Մէզգիւր շուրուպուն սախթէսինին Թանըլմասը իլմն, չիշէսինին պէզզէ չէքլինտե օլմասընա, բէնկիներն բէմպէհէ օլուպ, վէ իսդէրիտե տախի Կրիմել վէ գոմբանեա իմզասը պուլունմասընա տիզ-գամ օլունմաղըգ իլթիգա խտէր, պու իւչ ալէատիթտէն գանդիսի էքթիք օլուր իսկէ սախթէ տիմէք տիր։

Պու շուրուպ էքզսիտրիմիվիս, կիհէլէրի հասալ օլան թէրի տէգի իլլէսիքտէն պազգա, պօղազ իլլէթլէրինե, վէ իչէր-տէքի տէրիլէրէմ իպիհնէթլէրէ (գաթար), վէ գօնսունգսիսն տէնիկին պիր նէվիլ վէրէմէ վէ վէրէմ իլլէթինե տախի միւ-ֆիտ տիր։ Վէ խասթաեր էզիպ պի մէնայ պրրագնտատա պուլունան վէ ուզուն սիրէն սըթմաեր տախի կէչիրիր։

Պուլունուր Ֆարիստե Վիվիէն օսպաղընտա, 8 նիսէ էրօզանէսէ, վէ նամատա էքզանանէլէրտե։ A. C.

MIGRAINES, MAUX DE TETE
GUARANA

Բարիստե մուզիմ էֆտարը Կրիմել վէ Գոմբամտասընդն թէրթիպ էթմէկ օլտուզու Գուարանա նամ իլաչա թօզունասան պիր բաքէթ, պիր ագ շէքէրլի ռու իչինտե էրիսիլիպ իչիլսիքտե, Միկրէն տէ-նիչէն պոյ ալրրսընը, վէ ոմնիր ալրրսընը, վէ սայիր էնէէտոյա պաչ ալրրսարը տէգի իտէր։ Ամանը, խասլ, վէ ամէնէ տախի բէք ֆայտալի տիր։ Ամիսն վէ պիս-մէթ կիսի գաղզըգ վիրճնի մուալիհէլէր էէրմնէ պու մուալիճէ գուլ լանըլտա տա-հա էյի տիր; վէ հէմոռ գանը պիր էէրէ հէմ իմիսալիմէգ Հէր պիր գուռուսա 12 բաքէթ պուլունուպ, իւչէրինտե տախի Կրիմել վէ Գոմբանեասընդն իմզասը վարտիր։

Բարիստե վիվիէնսօգաղընտա 8 նուամէ-րօ իլէ մուրագամ մաղազասա վէ սայիր մէշհուր էզզանանէլէրտե պուլունուր։ C

ԱՆՈՒՇԻ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԻ ՍԳՍՈՆԵՐ
ԱՆՈՒՇԻ ՍԿԱՀԱՆԵՐ, ԴԱՎԱՆԵՐ ՈՒ ՍԿՈՒՏԵՂՆԵՐ
ԴԵՂԱԿԵՐՏ ԵՒ ԶԱՐԴԱՐՈՒՆ

Վերոյգրեալ նիւթերն, արդիւնք տե-ղւոյն հայ արհեստաւորաց ճարտարար-ութեան, արծաթաօծեալ են հարիւր այլ արծաթով ու նուրբ ճաշակաւ մը պատրաստուած և բուն իսկ արծաթեայ անօթներէն բնաւ տարբերութիւն չու-նին։ Փափաքողք կրնան դիմել ի Պոլիս Մեծ Շուկայ Վարագը խան, վարի յարկ, թիւ 2, Յովսէփ Թօլեանի սենեակը։

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՒՆ

Ցաքթոր Ագերի Ջերմային հիւանդութեան, այս գեղն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դասենական և ազգու կազդուրիչ ամին տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճնճնաբուա վայրերու. Ջերմամ կլիմայից վատ ու տպականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ազդաբնիչ ազդեցութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը տարդ գի ուսելի սմանն։ Այս ֆիզիքական խանգարութիւնին յառաջ կուգան օդին մէջ լցուցեալ թունաւոր ան վնասարարի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և ուռ-գեր, և արեան թունաւորումն, որոց սա ամենէն բ տրուած է ջերմն և տարուա, Դարուն ջերմ պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մանչային ոնդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէն պատճառեալ հիւանդու-թիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճաճանճաւոր վայրերէ բուրեալ մահաբեր նիւթե բով, կամ բաց տրքանոցներէ և ախանեներս ծակ տիկներէն եկած թունաւոր կազբով, զորս մարդիկ կը ծծեն ընչաւորութեամբ։

Ագերի Ջերմի ու տենդից գեղը կը ջնջէ այդ գուռնաւոր նիւթոց կամ կազբու ազդեցութիւնն և գուրս կը վտնե զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գոր-ծածութիւնն ստուգապես անխտանգ և անվնաս է և օգտակ ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգի. համեմատ գործածուի։ Ի՛ր ծախուն Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ· Պոլսոյ։ 29

Արտօնատէր Ս ՅԱՄԱՏԵՆԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԲԱԶՄԱՑԻ

ՖԱՆԵԼԱՑԻ ՀԻՍՈՒԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
Ի Մահմուտ փաշա, Ֆիւրքի խան, Թիւ 26 եւ 15, եւ Պահճէ Գաբու, Մաքսատան կարգ, Թիւ 44 Թօհաֆիյէի վաճառատունը.

ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ. Կ. ՊՈԼԻՍ ՖԻՒՐՔԻ ԽԱՆ ԹԻՒ 26

Թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր քանակութեամբ՝ արանց, կանանց և տղայոց համար՝ անխառն բրդէ, մանածէ, եւայլն, ուղուած թանձրութեամբ և ուղուած չափով յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին ու պատրաստ կը ծախուին Ֆանէլա չապկիներ, վարտիքներ, միսոցներ եւայլն։ Մեր ապրանքները կը մրցին եւրոպականներուն հետ թէ՛ ածանութեամբ, թէ՛ գիմացկունութեամբ և թէ՛ իրենց նուրբ ճաշակով, ցանկացողք ամէն կերպիւ գոհ պիտի մնան։

OREZZA

Հանգստիչ ջուր երկաթախառն բրբուածով, ամենեն ճարուստ երկաթի եւ ասիս ֆոսֆորիրի մասին։
ԱՅՍ ՋՈՒՐ ՄՐՑԱԿԻՑ ԶՈՒՆԻ
ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԱԻԵՐՈՒ—ՏԵՆԴԵՐՈՒ—ՔԼՈՐՈԶԻ—ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱՃՈՒԹԵՆԷ
ՑԱՌԱՋ ԵԿԱՆ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՈՐՍԿԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՋԵՐՄԱԿ ԱԿՈՒՑՆԵՐ
Առողջապահութիւն Ժողովրդեան
ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ ‖ EAU DE BOTOT
Կը պահպանէ ակռայները, կը պնդէ լնդերքը, կը զովացնէ բերանը.
ՓՆՏՌԵԼ ԲԱՆ ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐՍԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէյ, ԲԱՐԻԶ.
Ամիսը առաջ՝ 229, Սէնդ Օնորէ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀՈՏՈՎԱՃԱՌԱՑ ԴՊԻՆ.
Հարցնել նաև Պոթոյի Վիենէկրը ՏԸ. ԹՈՒԱԼԷԹԸ, որը անթեամբ և բոլորովը դեղազանց.
2203 Կը գտնուի ի Կ· Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ՑՕԴԱՅԱՒԻՐ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ
ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒՏԻՒԼ ԱՌԱՆՑ Լիթիոն
Շ· ԼԸ ԲԼՈՒՏԻՒԼԻ ԼԷՐԷՍ Ա՛ն հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնելով, քիչ առնուան մէջ կ'անհետացնեն աւան եւ քարը (մէդին հետ մեկտեղ քլուզ միւս անլուսելի նեթերն ալ), Ասով է որ այնչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալներ հիւանդութեանց դէմ.
ԼԸ ԻԷՏՈՒԼ, ԵՒ Ընկ· ի Բարիզ եւ դեղատանց մէջ։

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՏՈՑՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երեւելի ուղեւորութիւնք
Բշ. 27 9 Օտեսայէ ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 2 10 Աւէքսանդրիոյ ուղղակի ուղղանաւ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէանի ճամբով։
Գշ. 29 11 Սեվաստոպոլի ուղղանաւ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 29 11 Ուղղանաւ դէպի Փոքր Ասիոյ Նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամ 11ին։
Եշ. 30 12 Օտեսայի ուղղանաւ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Ադ — Ապրիլ 29 11, երեքշաբթի օրը կ պրլ. ուն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Լիբանան, Հայֆա, և Բաթ-Պայեան գացող շոգենաւը։ 10

ՔԻԱՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ուղ· ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերբուլ և Արե-Լեյնց փէջեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկա	7718	Գերմանիա	4845
Բրիտանիա	7718	Պոմերանիա	4531
Սերբիա	7391	Լանսարիա	3574
Ուբանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բալտիկա	5587	Ագբան	2399
Սենիսանիա	5517	Պարսկաստան	2166
Կալիֆոռնիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բարիզիա	2144
Ալբերտ	2,48	Բրիտանիա	899
Գեմար	1876	Մորոգգօ	1856
Ֆերդինանդ	1614		

Ալբերտ շոգենաւը, նաւապետ Սիլթ. Լիվերբուլէն ասա կը հասնի դէպի ամսոյս 23ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ· ՃՈՆ Էյրենպոպոլ Thomas C. Joly Ալիքսիասիս խան Թիւ 11 Ղալաթիա

17

ՇՈԳԵՆԱՒԱՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսէյլիայ և Պաղեստին փէջիս կանոնաւորապէս քանող
Սամսոն, Տրապիզոն և Պաֆուամ երթալք յառաջիկայ շոգենաւն է Աւստրալ որ մայիս 11ին Մարսիլիայէն և մայիս 17ին Կ· Պոլսէն պիտի մեկնի։
Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Արմենիա որ պիտի մեկնի մայիս 17ին
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա· կարգ 245 Ֆրանք
Բ· » 175 »
Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն
Նաւուղղեալ, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմհանէ Սիթէ Ֆրան փէդ
5

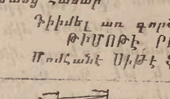

ՄՈՒՍ
ՇՈՒԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլ և Մէնչիսթրէսի փէջս քանող ընթացք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանսաս	4200	Նիբիրոս	3000
Ֆերա	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեբրիս	3000
Սեռոգրեթ	3250	Բիրա	3000
Թիպա	3250	Լոգիս	800
Մակսուլա	3250	Ոլիմա	800
Մարիսթիա	3250	Սեսի	700

Սեռոգրէյ շոգենաւը ամսոյս 28ին Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։
Դիմել առ Ժ· Վ· ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՀԻԹՕՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ֆէյսմ Սդրիդ Լիվերբուլ

14

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՏԻԱՖԱՆ
Կ· ՄԱՍԱՉՈՒՍԷԼԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ՓԱՐԻԶ — 32, Օբեռաայի ծառուղին, 32 — ՓԱՐԻԶ
ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆԻՒԹ
ՏԻԱՖԱՆ
ՓՈՒՏՐԻ. ՍՍՌԱ. ՊԷՌՆԱՐ

Ռուսական Օ տը Թոլմնեը
Ա լա Բօ Տէլաքանեի Ջուր
Ֆեստրա անուշահոտութիւնք
Ռէժիսնի անուշահոտութիւնք
Սառա Պէռնար »
Տիաֆան կաթ Իտիսի
Աճառք, էքսթրէ, արդուզարդի ջուր, եւայլն
Կը վաճառուի հոտեղինաց ամէն այլէկ վաճառատանց մէջ։

INJECTION AU MATICO
de GRIMAULT et Cie
Pharmaciens à PARIS
Բարիստէ Վիվիէն սօգաղընտա 8 նիւ-մէրօ իլէ մուրագամ մաղազասա մանկամ Կրիմել վէ Գոմբանեասընդն, Բէրու մէ-մալէքետե հասալ օլան Մատիքօ ազաքը եաբարալարընտան թէրթիպ էյմէկ օլսուղու իչպու չիրնէա սուռու, պիր գաղ սէնէ զարֆինտա տիւնեանդն հէր թարա ֆէնտա քէսպի չէօհրէթ էյլէմէկ տիր։ Պու իլաճ էն չէտիտ ապրնիմրլարը էքուլման աղ վագթի զարֆինտա էյլի խարը։
Բարիստէ Վիվիէն սօգաղընտա 8 նուամէ-րօ իլէ մուրագամ մաղազասա վէ սայիր մէշհուր էզզանանէլէրտէ պուլունմաղուր։ C

ՇԻՐԲԷԼԻ ԵՒ ԱՅՐԻՑԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ
1892 Ապրիլ 21էն սկսեալ մինչեւ Մայիս 20 Չորեքշաբթի

(Հոյն Կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղանակ
Կամուրջ Խշոնդ ընթացնալոց Ի·ՐԻ-ԵՒ-ՐԻՆԵՐ

11 30 Եկեղեց. Մեսագ. Պեղիւրեա. Թարպ. Եկեղեր. Պղտաք. Ր. Հիսար (Ր. Հիսարի շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի)	37
12 0 Եկեղեց. Մեզգ. Պեղ. Թարպ. Եկեղեր. (Եկեղեր. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	40
12 40 Ր. և Ա. Գավազ Մեզարպ. Պեղբ Թարպ. Պեղգազ. Ա անկից Ասիական եկեղերներ. մինչեւ Գանտիլի և Օրթաք. պիտի հանդիպին. (Գանտիլիի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի). Ուրբաթ. Ները ընթանալ գան վանիք. Զէնկիզ. Պեղլեր. Գուզկ. Պեղբեթաղ	38
1 — Եկեղեց. Պեթեհա Մերկ. Պղտաք. Ր. Հիսար Պեղպէ Ամիսք. Գրէզ Օրթաք. Պեղբեթաղ	19
1 40 Եկեղեր. Մեզարպ. Պեղբ. Թարարպա Եկեղեր. (Վանիք. շոգ. հետ կը հաղորդակցի).	32
2 10 Եկեղեց. Պեթեհա Մերկ. Պղտաք. Ր. Հիսար Պեղպէ [Պեղբէի շոգ. հետ կը հաղորդակցի] ուրբաթը Ամիսք. Գուրուչ Օրթաք. Պեղբեր	50
2 40 Ր. Ա Գավազ Եկեղեր. Մեզգ. Պեղբ. Թարարպ. Եզգազ և անկից Ասիական եզերքերի նաւամատոյցներէն մինչեւ Գանտիլ և Օրթաք. Հանդիպելով Գանտիլիի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. Ուրբաթ. Ները Օրթաք. Ամիսք. Գանվանիք. Զէնկիզ. Պեղլ. Գզկ. Պեղբեր	37
3 5 Եկեղեր. Մեզարպ. Պեղբ. Թարարպ. Եկեղեր. Պղտաք. Մերկ. Պղտաք. Ր. Հիսար. Ր. Հիսարի շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի. (ուրբաթ օրերը Պեղբ. Սրկի. Գուրչ. Օրթաք. Պեղբեր	33
4 15 Եկեղեր Մեզարպ. Պեղբեր. Թարարպ. Եկեղեր. Սպեթեն Մերկ. Պղտաք. Ր. Հիսար. Պեղբեր. Պեղեցի շոգ. ի պիտի հաղորդակցի. ուրբաթը Ամիսք. Գուրչ. Օրթաք. Պեղբեր	38
5 45 Եկեղեր Մեզարպ. Պեղբեր. Թարարպ. Պեղգազ Եկեղեր. Գանդ. Պղտաք. Ր. Հիսար. Ր. Ա. Հիսարդանա Ամիսաբ. Զէնկիզ. Պեղլեր. Օրթաք. Գուզկ. Իսակ.	25
8 — Ա. և Ի. Գավազ Եկեղեր. Մեզարպ Պեղբ. Թարարպ. Եկեղեր. Պեթեհ Պղտաք. Ր. Հիսար Պեղպ. Ամիսք. Գուրչ Օրթաք. Պեղբեր	32
10 — Մեզարպ Պեղ. Թարարպ. Եկեղեր. Մերկ. Ր. Հիսար Ամիսք. Օրթաք. Պեղ.	38
Ամեն ուրբաթ իրիկուն ժամ 11ին Մեզարպ. Եկ. շոգ. մը եկեալով Պեղբեր. Թարարպ Պեղգազ Եկեղեր. Մերկ. Ր. Հիսար Պեղպ. Ամիսք. Գուրչ. Օրթաք. Պեղբեր. հանդիպելով կամուրջ պիտի գայ։	

Եկեղեցիներն կամուրջ կենող շոգենաւ

11 15 Եկեղեց. Պեթեհա Մերկ. Պղտ. Ր. Հիսար Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթաք. Պեղբեր.	20
Պեղբերն կամուրջ կենող շոգենաւ	
11 15 Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ Օրթաք. Պեղբեր.	25
11 45 Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթաք. Պեղբեր.	20
12 15 Օրթաք. Ամ. ուղղ. կամրջ. [բացի ուրբաթ]	22
12 15 Ր. Հիսար Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթ. Պեղբեր.	23
1 — Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթ. Պեղբեր	25
1 30 Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթ. Պեղբեր.	19
2 — Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթ. Պեղբեր.	22
2 5 Օրթաք. Ամ. ուղղ. կամրջ. բացի ուրբ.	38
2 45 Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթ. Պեղբեր. բացի ուրբաթ	22
3 30 Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթ. Պեղբեր.	1
4 5 Օրթաք. Ամ. ուղղակի կամրջ. բաց ի ուրբաթ օրերէ	37
4 5 Ր. Հիսար Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթաք. Պեղբեր. Գազ. բացի ուրբ.	20
5 10 Պեղբեր. Ամիսք. Գուրչ. Օրթ. Պեղբեր. (բացի ուրբ.)	28
10 30 Պեղբեր Ամիսք. Գուրչ. Օրթ. Պեղբ.	38
Ամիսան եկեղեր կամրջ. կենող շոգենաւ	
11 20 Վանիք. Զէնկիզ. Պեղլեր. Գուրչ	28
11 30 Պեղբեր Բաշալ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա Օրթ. (Գանաբ. պիտի հղրդեցի.) (Ուրբաթները բացի Օրթաք. ն Վանիք. Զէնկ. Պեղլ. Գազգ.	22
12 5 Պեղբեր Գանա. Վանիք. Զէնկիզ. Պեղլեր. Գուզ. Պեղբ. [բացի ուրբաթ]	38
12 30 Պեղբեր Բաշալ. Եկեղեր Զուպ. Գանլ. Մերկ. Ի Ա. Հիսար Գանա. Ամիսք. Զէնկ. Պեղ. Օրթաք. Գուզ. Իսակ. Պեղբեր. Գազ.	1
1 5 Գանա Վանիք. Զէնկիզ. Պեղլ. Գուզկ. Պեղբեր.	28
1 20 Պեղբեր Ի. Պաշէն Զուգ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Օրթաք. [Գանտիլիի շոգ. ին կը հաղորդակցի. ուրբաթները Վանիք. Զէնկիզ. Պեղլերեն Գուզկ. Պեղբեր	38
1 55 Պեղբեր Ե. Դիզ. Սբէն. Մերկ. Պղտաք. Ր. Հիսար Պեղբեր Պեղբեր շոգ. ին կը հաղորդակցի ուրբաթը Ամիսք. Գուրչ Օրթաք Պեղբեր.	20

Կամուրջէն Աբրավուտիշ Երթեւեկող ընթացնալոց ժամերը

12 0 ամուրջէն ուղղ. Պեղեբ	25
2 5 կամուրջէն ուղղ. Պեղեբ բաց ի ուրբ	23
2 0 Ուղղակի Պեղեբ	1
10 15 Պեղեբ. Օրթ. Գուրուչ. Ամիսք. Պեղեբ Գանա. Ա. և Ի. Հիսարի անդն. Մերկ. Եկեղեր. Բ. Պաշէ. Պ. Լլ. բացի ուրբ է	1
11 15 Գանա. Պեղեբ. Օրթ. Գուրբ. Ամիսք. Պեղեբ Ի. Հիսար. Պղտաք Եկեղեր.	0
11 45 Պեղեբ. Օրթ. Գուրուչ. Ամիսք. Պեղեբ	23
12 — Պեղեբ. Օրթ. Գուրբ. Ամիսք.	25
Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող ընթացնալոց ժամերը	
12 25 կամուրջէն ուղղ. Գանտիլի ուր ները 12 15ին Պեղեբ. Օրթ. Գուրբ. Ամիսք. Բաց ի պիտի հանդիպի.	28
12 30 Գուզկ. Պեղ. Զէնկ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Զուպպլ. Բ. Պաշէն Պեղգազ Եկեղեր [ուր նորը Գանտ.]	20
1 35 Ուղղ. Գանտ. [բաց ի ուրբ.]	40
1 — Իսակ. Պեղ. Զէնկ. Պեղեբ [Եկեղեր Գանտ. գացող շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի].	22
2 30 Ուղղակի Գանտիլի.	28
3 — Իսակ. Գուզկ. Պեղ. Զէնկ. Վանիք Գանա. Ա. Հիսար Գանտ. Զուպպլ. Բաշալ. Պեղ.	19
3 20 Ուղղակի Գանտ. (բացի Ուրբ. օրերէ)	40
4 5 Իսակ. Գուզկ. Պեղ. Զէնկ. Վանիք. Պեղեբ [բացի ուրբ. օրերէ]	23
8 45 Պեղեբ. Գուզ. Պ. Զէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Բ. Պաշէն. Պեղգազ (ուրբաթ օրերը ժամ 8 20ին Թարպ. Պեղբ Ամիսքով. պիտի հանդիպի	28
9 30 Պ. Հիսար Գուզկ. Պեղ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ.	23
10 30 Պեղեբ. Պեղ. Զէնկ. Վանիք. ուր. օրերս Իսակ. Գուզկ. Ամիսք. Պեղեբ Ի. Հիսար Գանտ. Ամիսք. Ի. և Ա. Հիսար Գանտ. Մերկ. Եկեղեր. Թարպ Պեղգազ	22
10 20 Պեղեբ Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուպ. Բաշալ. Պեղբ. Մեզարպ. Ի. Ա. Գավազեր.	25
10 40 Իսակ. Գուզ. (Բացի ուրբաթ)	37
11 — Պեղեբ. Գուզ. Պեղ. Զէնկիզ. Գանտ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Պեղեբ (Ուրբաթ օրերը Իսակ. պիտի հանդիպի)	19
11 22 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուպ. Բաշալ. Պեղգազ ուրբաթ. Գուզկ)	28
11 45 Գանտ. Գուզ. Պեղ. Զէնկ Վանիք Գանա.	22
12 — Իսակ. Գուզ. (Բացի ուր. և շաբաթ)	33
Ամեն ուրբաթ իրիկուն ժամ 11 30ին Մեզարպ Գուրնուսէն ընդհանուր մը եկեալով Պեղբեր. Պեղգազ Գանտ. Ա. Հիսար Զէնկ. Պեղեբ. Պեղգազ Իսակիսարան Դասատուցիչները հանդիպելով կամուրջ պիտի գայ։	15

Առաւօտեան եկեղեցականներն ժամ 12 30ին, 4ը 15 անցած և կամուրջէն 1 30ին և երեկոյեանը կամուրջէն ժամ 8 30ին, 9 50ին և Մեզարպուրնունեն ժամ 10ին և կամուրջէն 10 40ին Իսակ. գացող շոգենաւը բեռ չպիտի ընդունի.
Փոխարկանց օգտուելու Պեթեհ. Մեզարպուրնու և Ր. Գավազ շոգենաւ չպիտի հանդիպի։

ԻՍԿԱԿԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիսարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիսարէ
— —	— —	— —	6 25
11 30	6 0	11 50	7 10
12 —	7 5 Պեղեբ	12 15 Պեղեբ	8 20 Պեղեբ
12 30 Պեղեբ	8 — Պեղեբ	12 40	9 5
1 —	8 20 Վ·ոսփ.	1 20 Պեղեբ	9 50
1 30	9 — Պեղեբ	1 00	10 15 Պեղեբ
2 —	9 30	2 20 Պեղեբ	10 30 Թերպ
2 30	10 — Թերպ.	3 5	10 40 Գգկ
3 —	10 15 Պեղեբ	3 — Վ·ոսփ.	11 —
3 30	10 40	3 20 Պեղեբ	11 30 Թերպ
3 15 Թերպ	11 — Գուզկ	4 20	11 20
4 — Պեղեբ	11 — Թերպ.	4 — Թերպօթ	11 50
4 30 Վ·ոսփ.	11 20	4 45 Պեղեբ	12 — Գգկ
5 15	11 40	5 15 Վ·ոսփ.	12 10
4 45 Թերպ	12 5	5 45 Պեղեբ	— —
5 55	— —	5 35 Թերպ.	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիսարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիսարէ
— —	6 —	— —	5 35 Թերպ
11 30	7 5 Պեղեբ	— —	6 25 Պեղեբ
12 15 Պեղեբ	8 — Պեղեբ	11 45	7 10
1 —	8 20 Վ·ոսփ.	12 15 Պեղեբ	8 20 Պեղեբ
1 45	9 — Պեղեբ	12 40	9 5
2 —	9 30	1 50	9 45
2 30	10 — Թերպ.	2 45	10 15 Պեղեբ
3 25	10 15 Պեղեբ	3 15 Պեղեբ	10 30 Թերպ
3 15 Թերպօթ	10 40	3 — Վ·ոսփ.	10 40
4 — Պեղեբ	11 Թերպ.	4 — Թերպօթ	11 30 Թերպ
4 35	11 10	4 40 Պեղեբ	11 20
4 45 Թերպօթ	11 45	5 15 Վ·ոսփ.	11 40
5 15 Պեղեբ	12 5	5 30 Պեղեբ	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ շաբաթ և ամն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀՈՒԼԻՍ ԻՍԿԼԷԼԻՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

1 30 Լաբանեան Սալանագ (բաց ի կիրակէ)
4 15 » » (բացի ուրբաթ)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
1 15 կամուրջէն շարեմ Սալանագ (բաց ի